

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 filler

Nyitási díj 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 23. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd augusztus 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Lukácsiu győz.
- Levélsekre nyek a házakban.
- Gazdagok vagyunk!
- Spanyol családok Aradmegyében.
- A bajai bank milliója.
- Az új rendfőnök Aradon.
- Vérfürdő Aradon.
- A néppárt marad.
- Lukácsiu győzelme.
- Tárca: Belényes.

Lukácsiu győz.

Arad, augusztus 26.

Valahol ezer táján jár Belényesen a Lukácsiu szavazattöbbsége, amikor az este a vezércikk-írásra kényszerít bennünket. Ekkora előnyt behozni igen bajos. A tapasztalt választási fókák szerint ilyenkor csak kettő segíthet, az isten csodája, vagy az, ha a választást felfüggesztik. Az isten a csodáit, sajnos, nem szokta arra tartogatni, hogy a koalíció baklövéseit helyrehozza; a választás fölfüggesztése mindenesetre derék cselekedet lenne, de a kuriai bíraskodás idején a választási elnök sohase lehet biztos abban, hogy a kuria a hazafias érzések ugyanazon mérlegével fogja ezt a lépést vizsgálni, amely őt ennek elkövetésére indítaná.

Mint bekövetkezett, szomorú tény kell

vennünk, hogy Lukácsiu László a belényesi választó-kerület országgyűlési képviselője, a magyar parlamentnek tagja. A dolog igen-igen szomorú, de valami ropant veszedelmet nem jelent. A lacfalusi pap, akármennyire bálványozzák a hegyek románjai, nem árthat többet a parlamentben, mint a mennyit a nemzetiségi párt eddig árthatott. A magyar pártok nagy gyöngeségéről adna bizonyosságot, ha ettől az új képviselőtől többet féltene, mint eddig a párttól. A párt, igaz, nyer vele egy kitűnő obstruktor; de vagy tud végezni a koalíció a nemzetiségi obstrukcióval, és akkor legyűri Lukácsiu Lászlóval, vagy nem tud, s akkor mindegy, hogy Lukácsiuval többen vannak-e, vagy kevesebben.

Veszedelmet tehát nem rejt a belényesi győzelem, de igen sok sajnálatot. Mind a románokra, mind a magyarokra nézve. Mondjuk előbb, szigorú tárgyilagossággal, ami a románokat illeti.

A választók akarata szuverén. A szenvedő választói jog határában belül azt emelnek vele, akit akarnak. Ha Ausztriában valaha egy züllött pincért tettek meg képviselőnek, a belényesieknek is megadta a törvény a módot arra, hogy Lukácsiu Lászlót válasszák képviselővé. Azonban a választók akarata a pártok dirigálják, s ez esetben első sorban a román nemzetiségi párt a felelős azért, hogy Lukácsiu képviselő lett. Ezzel a lé-

péssel a román nemzetiségi párt, amely azzal a jelszóval vonul a parlamentbe, hogy objektív működéssel közéletet keres a többi parlamenti pártokhoz, a magyar közvélemény rokonszenvét fogja keresni, — elvesztette a jogcímét, hogy ezt a programját komolyan vegyék. Mert Lukácsiu: nem politikus, hanem demagóg. Lukácsiu: vörös posztó a magyarság szemében s a román köznép előtt éppen ezért kedves. Lukácsiu: nem talantum, hanem a nemzetiségi köztársaság üdöztetés megtestesítője. A belényesi kerületben nem programot adott, hanem sebeit mutogatta, vagy pedig mutogattatta. Azokat az éveket, amelyeket „román volta miatt” ülnie kellett. (Vajjon, hogy érezték magukat mellette azok a román politikusok, a kiknek hű nemzetiségi érzése nincsen az államfogházzal felülbélyegezve?) Ez a Lukácsiu lett népszerű a falvakban, s a nemzetiségi párt ezt a Lukácsiuhoz hozta be, minden erejének megfeszítésével a parlamentbe. Ezzel fölronta a kötekedés lobogóját; dacos akarattal idézve az indulatokat, amelyek a magyar részen Lukácsiu nevének hallatára önként és okkal csapódnak föl. Az a párt, amely ezt tüzi ki célul, amely ennek a célnak érdekében mozgósítja összes ütegeit, az nem készül komoly parlamenti munkára, hanem — botrányokra.

És most, véreink, szólhatunk arról, a mi a magyarokat illeti. Bizony, nagy

Belényes.

Belényes! Ki hitte volna, hogy ez a hegyek közé dugott városka, amelynek csöndjét legfőkébb a bucaresti dalkonversenyre készülő dalárda verte föl — még valaha a világ közepe lesz? Hogy valaha még külföldi újságírókat is szállít oda a vasut, amely abban különbözik a föld kerekességének többi vasutaitól, hogy azok közelebb hozzák a városokat a civilizációhoz, a belényesi vasut meg arra jó, hogy még jobban elzárja a világtól. Mert a belényesi vasutra felülhetsz barna hajjal s leszállhatsz róla ősz fűrtökkel; megöszít, ha nem éppen az idő, hát az unalom. A belényesi vasut az, amelyről ha lekésel, az állomásfőnök a legnagyobb lelki nyugalommal mondja: Tessék el-sétálni a legközelebbi állomásra s ott megvárni, míg a vonat odaér... A belényesi vasut az, aminek sinein egyszer egy tehén ballagott, amit nem tudtak onnan elkergetni. A vonat megállott; a tehenet előrehajtották; mire a mozdony elkezdett pöfékelni újra, de kis idő múlva ismét megállott, amikor egy utas boszankova kérdezte: — Ugyan az ördögbe is, miért állot tunk meg már megint? — Könyörgöm — hangzott a felelet — már megint utól értük a tehenet...

A belényesi vasut a világ legolcsóbb közlekedési eszköze, mert míg a budapest-bécsi gyorsvonat 8 forintért öt óráig viszi az embert; a belényesi vonaton öt órai vasutazás 2 forint 50 krba kerül!

Tehát a mai napon Belényes volt a világ

közepe. Ezernyi rémhír szállongott a belényesi választás fölül s a szerkesztőség telefonja minden pillanatban megszólalt:

- Halló kérem... Mi van Belényesen?
- Halló... Hogy áll Lukácsiu?
- Igaz, hogy Goldis Lászlót agyonverték? Volt olyan hidegvérű és angolos ur is, aki röviden csak így szólt a telefonba:
- Kérem a számokat! Tizenkét órákor Lukácsiu...

A vidék érdeklődött különösen. De volt is reá ok, mert Belényes az isten kegyelméből olyan kitűnő helyen van, hogy onnan nem lehet telefonálni. A sürgönyhivatalt megszállták a fővárosi és nagyvárosi hírlapírók, úgy, hogy sürgönyözni sem igen lehetett. Így történt, hogy az egyik nagyvárosi lap azt jelentette: Vaskóhn tegnap Goldis László országgyűlési képviselőt letartóztatták. Goldis László a faluban korteskedett. A csendőrök a főszoigabíró igazolványát kérték tőle, a képviselő azonban ilyesmit felmutatni nem tudott. Erre bevitték a főszoigabíróhoz.

Az ilyen választási kellemetlenségek nem is olyan hihetetlenek. Kellemetlen kalandja akadt Kozma János uradalmi mérnöknek is. A járásbíró megbízásából a szentmihályi határban tagosítási méreteket végzett. A csendőrök azt hitték, hogy ez is valami román kortesfogás s Kozmát a munkálkodásban feltartóztatták. Egyben fölszóllították, hogy kövesse őket a belényesi főszoigabíróhoz. Utközben azonban egyik püspökségi erdőőrrel találkoztak, aki Kozma Jánost igazolta. A mérnököt

így szabadon bocsájtották. Kozma János menten ott is hagyta az egész tagosítást, harautazott, hogy többé a tulságosan buzgó csendőröknek keze közé ne kerüljön.

A nemzetiségi párt vezető férfiai természetesen az egész választás alatt a csendőrök nagy terrorizmusáról panaszkodtak. A falvakban szertük a csendőrök minden intelligens román embert megakadályoztak a korteskedésben. A másik oldalról azonban még hangosabb volt a panasz. Hogy senkinek az élete sincs biztonságban, hogy a fanatizmus elképzelhetetlen. De hát az ilyesmi választás idején csak természetes.

A választás legérdekesebb alakjai mindenesetre a külföldi lapudósítók, akikkel csak Inger Szolimán emir vetekedhetik érdekesség dolgában. A derék alkirály a nemzetiségi köztársaság mellett üti a dobát.

A kis városban pedig olyan élet uralkodik, amilyent még egyetlen választás alkalmával sem láttak, még a legöregebb belényesiek sem. A gomblyukákban, a kalapok mellett a *frunza verde*, vagy a 48-as kortesstoll. És csendőrszorong mindenfelé.

A választási helyiségben pedig folyik a szavazás. Majd hajnal felé lesz vége! — mondogatják. És az esti órákban, amikor Lukácsiu már nagy többséggel vezet, suttogni kezdenek a Kardos párt tartalékjáról. Az izgatottság egyre nő. Kortések lótnak futnak. Rémhíreket kolportálnak, anélkül, hogy ellenőrizni lehetne őket. Vér, verekedés, szurony, zaj, ordítás, veszeke-dés... na, ha a külföldi kollégák haza érnek, megint sok szó esik a Balánról...

darab megaláztatás van abban, hogy az az ember, akinél kihívóbban alig sértegette valaki az állam fenségét, a magyar törvényhozásnak tagja lehet. Mert, ha már megválasztották, dőreség lenne Nagy Györgyöt, meg Somogyi Aladárt arra bujtogatni, hogy ugyan pofozzák ki ezt is a parlamentből, nemkülönben azt is kár lenne elvárni a képviselőktől, hogy a parlamentbe való belépését mindenáron akadályozzák meg. A választók akarata szent, s a választók akaratából lett képviselőnek ezt tisztelni kell akkor is, ha egy Lukácsiuból formál törvényhozást. És mi még se tudunk szemforgatóan és fejcsóválóan sopánkodni azon: ej, hogy még se azt a Kardos Árpádot választották meg a belényesiek. Kardos Árpádot, az ismerlent, az idegent, aki ép oly nulla a kerületben, mint a kerületen kívül. Harangozták ugyan Nagyváradról a vést: nem kell Kardos Árpádot nézni benne, hanem a magyarság érdekét a nemzetiségi veszedelemmel szemben! Ej, — hát olyan jószág az a magyarság érdeke, hogy azt csak Kardos Árpádra lehet bízni, nem valami külön emberre? És azoknak, akik a magyarság érdekét szívükön viselik, ép egy Kardos Árpád javára kell ezt a szent érzésüket harcba vinni? . . .

Odafönn pedig bizonyára vonogatnak néhány kegyelmes vállat. Megtették, amit lehet. Adtak annyi csendőrt, katonát, a mennyi csak a kerületbe fért. Ezzel mintha egy régi taktikát követtek volna, amely ilyen küzdelmek során, a multban bevált. Tisza Kálmán egy választáson tényleg megroppantotta a nemzetiségi pártot, úgy, hogy az a sértődöttet játszva, ezután bemondta a passzivitást. Ezeket a választásokon voltak csendőrök; de a csendőr nem volt eszköz, hanem staffázs. A választást a taktika döntötte el; a csendőr legföllebb arra való volt, hogy a taktikát megvédje a kitoró indulatoktól. Taktika a jelölésben, a helyi viszonyok, körülmények értékesítésében. A belényesi választáson pedig a magyar jelölésnél nem az előrelátás érvényesült, hanem Barta Ferenc üzleti érdekei, amelyeket a koalíció jobban respektált, mint a magyarság érdekét.

És hogy azok a jó tárkányiak nem tudták a magyar jelöltet diadalra vinni! A tárkányiakból áll a kerület magyar népe. Nekik az a hivatásuk, hogy a fejük betörése, a bordáik biztonsága árán is meghódítsák a románokat a magyar jelöltnek. A tárkányiak talán most is meghozták volna ezt az áldozatot; de oly súlyos baklövés mellett lehetetlen volt azal eredményt elérni. És a tárkányiakhoz hasonló a nemzetiségi vidékek magyarsága. Odafönn, a kormány s a pártok hivatalokban és zöld asztaloknál csinálják a nemzetiségi politikát. Hol paktummal, hol az erélyest játszva. Idelenn, a nemzetiségi közre rekesztett magyarságnak hivatása, hogy a nemzetiségi kötekedjék s védje a magyar állameszmét, amelyre az állambatalom képviselői nem tudnak eléggé vigyázni. S ha a nemzetiségek sikereket érnek el, választási győzelmekkel ékeskednek, — az persze a tárkányiak hibája, nem a kormányé.

Lukácsi győz . . . Az aktivitás óta az első nemzetiségi képviselője Bihar megyének. Román képviselője volt: a többek között Goldis József, aki szabadelvű párti programmal képviselt egy másik bihari

kerületet. A szelid lelkű, tudós Goldis József után a nemzetiségek kulisszaszahasogatója, vad nyelvű pozörje, Lukácsi. Ez a különbség a régi és a mai bihari románok, — s talán a régi meg az új rendszer között is. +

Levélsekre nyek a házakban.

A postaigazgatóság az aradi háziurakhoz.

Életrevaró ujtítás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Az Aradi Közlöny elsőnek írta meg, hogy a kereskedelmi miniszter a levélkézbesítés gyorsítása érdekében érdekes ujtítást határozott el, amely abból áll, hogy a nagyobb városok bérházaiban levélgyűjtő szekrények állíttassanak fel. A nagyváradai postaigazgatóság most Aradváros nagyobb bérházainak tulajdonosaihoz levelet intézett, amelyben megkéri őket, hogy a házukban rendezzék be a levélgyűjtő szekrényt. A postaigazgatóság levele így indokolja meg a levélsekre nyek felállításának célszerűségét:

Közismert tény, hogy a vidéki központok rohamos fejlődése és forgalmának folytonos emelkedése a postai kézbesítők napról napra súlyosabb feladatokat ró. A kézbesítési kerületek szaporítása, illetve a levélhordók létszámának szükséges emelése által iparkodom ugyan kerületeim városainak örvendős fejlődésével lépést tartani és a felelősségteljes postakézbesítés terhes szolgálatán segíteni, de ezek a jótékony hatású intézkedések egymagukban a célra vezető sikert nem biztosíthatják. Egy-egy levélhordónak, aki a város belső, kiépült részében kézbesít, — ma is naponta átlag 3000 méternyi lépcső utat kell megmászni, ha feladatának lelkiismeretesen akar megfelelni. Ilyen munka mellett nem csoda, ha a levélhordók a sok lépcsőmászástól idő előtt megrokkannak és kidőlnek. De a mai kézbesítési rendszer mellett a kézbesítők nemcsak a saját egészségüket teszik kockára, hanem epidémiák és más kedvezőtlen egészségügyi viszonyok közepette a velük érintkező közönséget is kellemetlen helyzetbe sodorhatják az által, hogy sok esetben oly lakásokban is megfordulnak, hol ragályos betegség van és így a betegség csiráit széthordva bizonyos esetekben a közegészséget is veszélyeztethetik.

Ezen a bajon csak úgy lehet segíteni, ha közös akarattal alkalmat és módot keresünk arra nézve, hogy a levélhordók a közönséggel közvetlenül csak az elkerülhetetlen szükséges esetekben érintkezzenek. E cél elérésére legalkalmasabb az a berendezés, mely például Budapesten néhány újabban épült házban már is létesült, hogy a ház kapualjában a lakásjelző tábla helyébe minden egyes lakó számára zárható levélgyűjtőszekrény van felállítva, még pedig oly alakban, hogy az összes levélgyűjtő szekrények a szokásos jelzőtáblánál nagyobb helyet alig foglalnak el.

Ha most már valamelyik lakó részére nem kölyvelt levélpostai küldemény érkezik, a levélhordó ezt a küldeményt a címzett szekrényébe dobja, egyben pedig a címzettet felcsengeti, ki a neki legalkalmasabbnak látszó időben lejön, a szekrényt a rendelkezésére bocsátott kulccsal kinyitja és a részére érkezett küldeményt magához veszi. Ilyen kezelés mellett a levélhordó nem kénytelen az emeletet megmászni csak azért, hogy például egy képes levelezőlapot vagy egy nyomtatványt kézbesítsen. De ez a jelző berendezés abból a szempontból is fontos, hogy míg a mai kézbesítési rendszer mellett, hol a kézbesített levelezés sok esetben nem magának a címzettnek, hanem más hozzártatók hiányában a családtagok adatik át: a levelezés könnyen el is kallódhat: addig a levélutak a javasolt változással jobban van megóva, mert a szekrény tartalmához a címzett tudtán és akaratán kívül más nem férhet. Feleslegessé válik e szerint az ajtóra kifüggesztett levélsekre nyek is, mely kellő biztonságot amugy sem nyújt s azonfelül az ajtót is rongálja.

Gazdagok vagyunk!

Arad város vagyona.

És a pótdadó?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Az a gazdálkodás, amely Aradváros polgárságának 72 százalékos pótdadót sózott a nyakába, igen természetesen azt is maga után vonja, hogy Arad pénzügyi helyzete nem a legrosszabb. A zárszámadási bizottság ülésén ugyan kiderült, hogy a városnak nyolcmilliókorona tiszta vagyona van, amely még szaporodott is. Tudvalevő azonban, hogy ez a milliókkal való dobálózás csak írott malaszt s noha a zárszámadás bevételi többlettel zárul is: a türelmes számokra rácsafol a tényleges helyzet. Nyolc millió vagyon és koldus város: *Kilényi* János még eléri azoknak a közismert kéregetőknek a rekordját, akik éhen halnak s haláluk után milliókat találnak a szalmazsákjukban. A számok elvégre türelmesek, s azokat a hozzáértő ember olyan ügyesen tudja csoportosítani, hogy még ott is kimutat valamit, ahol semmi sincs.

Ha kedvező is azonban első pillanatra a zárszámadás, maga a főszámvevő sietett figyelmeztetni a bizottság tagjait azokra a körülményekre, amelyek ezt a látszatot előidézik. A felvilágosítások után erősen pesszimiztikus hangulat uralkodott egy ideig, míg *Vannay* Gyula, a bizottság elnöke, el nem oszlatta az aggodalmakat s meg nem magyarázta, hogy a viszonyok mult év december vége óta lényegesen megjavultak.

A pénzügyi bizottság mai üléséről a következő tudósítást adjuk:

A bizottság ülését délután 4 órakor *Vannay* Gyula tanácsnok nyitotta meg, majd *Kilényi* János főszámvevő olvasta fel Aradváros 1906. évi zárszámadásairól készített jelentését. E jelentésből kiemeljük, hogy Aradváros 1906. évre helybenhagyott költségeiörányzata szerint a bevétel 1.648.640 korona s a szükséglet szintén ugyanannyi volt. Ezzel szemben a tényleges bevétel kitétt 2.206.589 K. 81 fillért, a kiadás pedig 2.030.799 K. 33 fillért, a fedezeti többlet tehát 175.790 K. 48 f.

Ez a látszólag kedvező eredmény részben onnan keletkezik, hogy az 1906. évi előirányzat készítésekor a költségvetési törvényen kívüli állapot miatt az 1905. évi III. osztályú kereseti adó és vállalati adó még kivétel nem lévén, alap hiányában a községi adó nem volt előirányozható. 1906. júliusában a törvényen kívüli állapot megszűnván, a községi adó kivételére szükséges alap is létrejött, s így az előirányzattal szemben már most kedvezően alakult a helyzet, noha másrészt százezerekre megy az adóhátralékok összege. 1906. év az adóhátralék 220.116 korona 63 f. el emelkedett, s az év végén összesen 368.579 kor. 69 f.-t tett ki.

A zárszámadásról szóló jelentés felolvasása után *Ottenberg* Tivadar különösen a nagy adóhátralékok miatt szólalt fel, amelyekre vonatkozólag a főszámvevő odanyilatkozott, hogy azok jelentékeny részét le kell majd írni.

Vannay Gyula megnyugtatta *Ottenberg* Tivadart, hogy a zárszámadás az állapotokat 1906. december 31. éig tünteti fel, s hogy azóta az adóhátralékok nagy része befolyt.

Ottenberg Tivadar javaslatot tesz, amelyben aziránt kér intézkedést, hogy az adóhátralékok ügye legkésőbb az év végéig elintézés nyerjen.

Ezután *Kilényi* János a város törzsvagyonáról szóló leltárat s a törzsvagyon terhelő terheit ismerteti. Jelentéséből kitűnik, hogy a város tiszta vagyona 8.181.421 korona. A törzsvagyon 1906. évben 450.094 korona 90 fillérrel gyarapodott, 129.148 koronával pedig csökkent. A tiszta szaporodás tehát 285.000 korona. A bizottság a zárszámadást tudomásul vette s jóváhagyás végett a törvényhatósági bizottság s a belügyminiszter elé terjeszté. *Tedeschi* Viktor-

nak, a törvényhatóság kiküldött számvizsgálójának a pénzügyi bizottság köszönetét szavaz.

Majd a számvizsgáló megválasztása következett. Egyhangulag újból Tedeschi Viktort választották meg a tisztségre. Ezután még a városi árva-ház 1908. évi költségvetésével, a budapesti Árpád szobor bizottság és a pusztaszeri ünnepélyt rendező bizottság kérvényével foglalkozott a bizottság, majd a csatorna szabályrendelet megváltoztatásáról szóló javaslat tárgyalásába fogott, ezt azonban Ottenberg Ti vadár alaposan megindokolt beszéde után egyelőre felfüggesztette.

A bizottság ülésén Vannay Gyula elnöke alatt résztvettek Kilényi János főszámvevő, Angel István dr. jegyző, Dobiáschi József, Ottenberg Tivadar, Ring Géza és Weisz Dávid.

Spanyol csalók Aradmegyében.

Nagyban dolgoznak.

Az aradi rendőrség és a madridi csalók.

Elfogták a szédelgőket.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Éppenséggel nem ismeretlen Magyarországon az a körmönfont csalási mód, amelylyel egy spanyol szédelgőbanda már egész csomó magyar embert font be és fosztott meg vagy nától. Mindig akadnak emberek, akik felülnek a veszedelmes társaságnak, holott a sajtó már számtalanszor felhívta a figyelmet arra, hogy miként szereznek áldozatokat a spanyolok. A kiszemelt áldozat ugyanis ilyen szövegű levelet kap:

Madridi fogház, 1907 . . .

Tisztelt Uram! Csalárd bukás miatt fogva vagyok. Kérem önt, mentse meg leányomat, és vagyonomat, amely az ön hazájának egyik vasúti állomásán egy bőröndben van elraktározva, 900.000 frank t tesz ki francia bankjegyekben és egy titkos rekeszben van elrejtve. Sürgős szükség van rá, hogy ön ideutazzék és megmentse a bőrönd szállítólevelét, melyet magánfogatomban rejtettem el. A magánfogatom jelenleg zálogban van, ahonnan önnek kell kiváltania.

Szolgálatiért 40 százalékot ajánlok fel önnek.

Óvatosságból és mivel az ön választásom miatt nem kaphatom meg, ma nem közölhetek többet. Kérem, szíveskedjék elhatározását táviratilag a következőképp jelezni: „José Lobo Santa Eugrazia 87, Madrid, Spanien. Bruder Silvestre ist auf Reisen.“

A legszigorubb titoktartást és távirati választát kérve, üdvözli kiváló tisztelettel.

A. von. R.

Ha azután valaki beugrik a fényes ígéretnek és elküldi a kért táviratot, az csakhamar 16 oldalas levelet kap, amelyben A. von R. regényesen elbeszéli, hogyan esett ki vagyonából s hogy jutott letétbe a vasúti állomáson, ahonnan ki kell váltani. Együttal meghívja az illetőt Madridba. Ha akad, aki lépze megy, a madridi vasúti állomáson automobillal fogadják, elviszik valami elhagyott helyre és kirabolják.

Az utóbbi időben különösen Aradmegyét szemelték ki szereplésük teréül a spanyol zsiványok. Aradon Simay István furdőtulajdonos és Deutsch ékszerész, Pankotán Fried kereskedő, Kisperegen Stengl Ignác földbirtokos kapott ilyen levelet. Az irás valamennyin azonos.

Mindjárt, mikor az első levél megérkezett, Simay István jelentést tett róla az aradi rendőrségnek, amely viszont távirati uton kérte in-

tézkedésre a madridi policiát. Ugy látszik, hogy ez a felhívás indította arra a madridi rendőrséget, hogy végre eljárjon a szédelgő banda ellen.

Kitűnő alkalom is kínálkozott arra, hogy kézrekerítsék a csalókat. A madridi rendőrségnek ugyanis tudomására jutott, hogy egy Mathenberg nevű strassburgi kereskedő felült a csalóknak s elküldötte nekik az első levélben kért táviratot. A rendőrség tehát arra kérte Mathenberget, hogy közölje, hová adnak neki találkát a csalók. A kereskedő meg is tette ezt, mire a madridi rendőrség egyik legügyesebb detektívjét bizta meg a csalók kézrekerítésével. Amikor Mathenbergnek a csaló hívására Madridba kellett érkeznie, helyette a detektív jött a vonattal, aki a legközelebbi állomáson szállt be. A csaló szolgálja gyanította, hogy ő lesz Mathenberg és megszólította s mikor a detektív vállalta a strassburgi ur személynosságát, automobilra ültette. Két detektív, akit hordáruhába öltöztetett főlebbvalójuk, kocsin követte az autómobil.

A két ember bement aztán abba a házba, ahol a bünszövetség hivatala van s a detektív szemügyre vett mindent. Aztán lejöttek, mert Mathenberg azt mondta, hogy csak csekk van nála és be akarja váltani. Mikor az utcára értek, a két hordár odajött hozzájuk, a Mathenberg szerepét játszó detektív letépte hamis szakállát és a csalót szolgáljával együtt megkötözte. Házkutatást tartottak az irodai helyiségekben és megállapították, hogy a csalók 1905. eleje óta kétszázhatvan ezer koronánál többet csaltak ki áldozataiktól. A rendőrség az irodai személyzetet is elfogta.

Valószínű, hogy a szélhámos szövetkezetnek még több „irodája“ is van. A madridi rendőrség most ezek után is nyomoz.

A bajai bank milliója.

Meghamisították a könyveket.

Egy főnyeremény odisszeái.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 26.

A múlt év december 27-én a Magyar Jelzáloghitelbank konve tált sorsjegyeinek húzásakor az 1.100.000 koronás főnyereményt a Bajai Kereskedelmi és Iparbank nyerte meg.

A főnyereményről maga a bank csak április 2-án vett tudomást s akkor adta a részvényesek tudomására. A bank igazgatósága április 27-én rendkívüli közgyűlést tartott, amely a főnyeremény felosztásáról határozott.

Kevéssel a közgyűlés után Eckert Antal bajai virágkereskedő szenzációs feljelentést adott be a bank ellen. Azt állította, hogy a főnyeremény az ő sorsjegyére esett, melyet ő a banktól részletfizetésre vett, a részletfizetést pedig a bank kicseréltette s az erre vonatkozó főkönyvi bejegyzéseket meghamisította.

Eckert feljelentésére megindult a nyomozás. A szabadkai kir. ügyészség elejtette a vádat, de a törvényszék vádtanácsa elrendelte a vizsgálatot a bank és Wagner Antal könyvelő ellen, akit a hamisítások elkövetésével gyanúsítanak. A vizsgálóbíró konstataálta, hogy a bank könyveiben az Eckert Antal nevére vonatkozó feljegyzések között kaparás és tinta-folt látható.

A könyveket lefoglalták s Budapestre küldötték föl, ahol vegyi vizsgálat alá vették.

A szakértők előbb lefotografálták a könyveket, azután vegyi uton felfotózták a tinta-foltot, megvizsgálták mi volt a tinta alatt, s minő bejegyzést távolítottak el a kaparás által.

A szakértői vélemény ma érkezett le a szabadkai törvényszék vizsgálóbírájához. A szakértők nagyon alaposan dolgoztak. Véleményük öt teljes ivre terjed, mellékelve vannak hozzá a fényképfelvételek is.

Hogy a rejtelmes bűnügy aktái leérkeztek Szabadkára, hamar elterjedt a szakértők véleményének híre. Fiskálisok és a törvényszék hivatalnokai már délután beszéltek róla. A szabadkai hírlapírók felvilágosításért magához a vizsgálóbíróhoz fordultak. A vizsgálóbíró helyettese megerősítette azt az értesülést, hogy a szakértői vélemények megérkeztek, de betekintést nem engedett meg, nem mondhatta meg, mi van azokban.

A szabadkai sajtó értesülése szerint a szakértői vizsgálat kétségtelenül megállapította, hogy a kaparás által Eckert főkönyvi lapjáról a nyertes sorsjegy számát akarták eltüntetni. A tintával leöntött szám is ugyanaz volt. Ezek az adatok valószínűvé teszik Eckert vádját, hogy az ő sorsjegyét kicserélték, s a bank akként szerezte meg magának a milliót, hogy Eckertnek más sorszámú sorsjegyet adott.

A szakértők véleménye természetesen nagy meglepetést keltett ugy a fővárosban, mint Baján, ahol megtudták, mit mondanak a szakértők, s ahol már letartóztatásokat is várnak.

Ámbár a szakértők véleménye után a közhangulat teljesen a bank ellen fordul, mégsem lehet megállapítani, hogy a bank igazgatósága és Wagner könyvelő tényleg hamisítást követtek-e el?

Megtörténhetett ugyanis, hogy Wagner könyvelő tévedésből elírta a sorsjegy számát s aztán javította ki, ami ugyan szintén tilalmas dolog, de nem bűn. Amikor pedig a feljelentésről értesült, megijedt, s ahelyett, hogy vallott volna, igyekezett kaparással meg tintafolttal eltüntetni a javítás nyomát.

A bajai bank züllt viszonyainak jellemző tünete, hogy nemcsak az Eckert-féle feljelentés terheli a bankot, hanem még egyéb panaszok is. Így a bank részvényesek két pert tettek folyamatba amiatt, mert a milliós főnyeremény felosztásánál az igazgatóság a részvényesek rovására szerzett magának vagyoni előnyöket. Feljelentést adott be továbbá Olay Lajos országgyűlési képviselő is. Ide tartozik még, hogy a bank igazgatósága a részvényesek ellen a keresetben foglalt állítólagos sértésekért rágalmazás miatt feljelentést adott be.

TANÜGY.

(—) Beiratások a főreáliskolában. Az aradi állami főreáliskolánál a beiratások szeptember 1., 2. és 3. napján délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig az igazgatói irodában eszközöltetnek. A javítóvizsgálatok ugyanott augusztus 30-án, a fővételi vizsgálatok pedig 31-én délelőtt 8—9-ig tartatnak meg.

(—) Magán internátus. A f. évi szeptember havában megnyíló áll. felső leányiskolában az internátus csak az új épületben lesz felállítva. Ennek folytán a megszűnt Somogyi féle, városilag segélyezett felsőbb leányiskola internátusát, melyet már öt éven át özv. Sváby Pálné, Turchányi Gizella áll. felső leányiskolai tanítónő vezetett, ezentul maga tartja fenn, igyekezve mindazon kötelezettségeket pontosan teljesíteni, melyekkel ennek gondozása jár. Az évi ellátás 700 korona, a zongoratanítás 120 kor. Ez utóbbi nem kötelező. Minden felvilágosítással szóban, vagy írásban s ivesen szolgál özv. Sváby Pálné Turchányi Gizella áll. felső leányiskolai tanítónő Arad, Hasszinger-utca 5. sz.

Vérfürdő Aradon.

Hármas-merénylet a Wesselényi-utcában.

Vérengző kereskedősegéd.

Lelőtte anyósát, gyermekét és egy detektivet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Vasárnap délután az egész várost izgalomban tartotta az a hármás merénylet, amely a déli órákban a Wesselényi-utcában lefolyt. A véres drámának hőse egy volt aradi, legutóbb fővárosi kereskedősegéd, aki afeletti elkeseredésében, hogy felesége nem akart visszatérni hozzá, egy forgópisztolyal rálőtt az anyósára, két éves gyermekére és egy detektivre. A merénylet még tegnap elfogták s ma átkísérték az ügyészséghez.

A szenzációs esetről az alábbi részletes tudósításban számolunk be:

Husz korona bírság.

A békési járásbírság a nyár elején valami vétségéből kifolyólag husz korona pénzbírságra ítélte Vadassy László 28 éves aradi illetőségű fűszerkereskedőjét. A bírságot nem lehetett az elítélten behajtani, mert időközben ismeretlen helyre távozott. A békési járásbírság megkereste tehát az aradi rendőrséget, hogy ha Vadassy Aradon tartózkodik, tartóztassa le és kísértesse át Békésre, hogy egy napi börtönbüntetését, amely nem fizetés esérére szólt, letöltse.

Junius hó 15-ikén érkezett a békési járásbírság megkeresése az aradi rendőrséghez és másnap Rédl János detektív már elővezette Vadassyt. Hevesen méltatlankodott a rendőrségen letartóztatása miatt és arra hivatkozott, hogy ő fizetni fog. A rendőrségen méltányosan bántak el vele s azt a tanácsot adták neki, hogy szerezzen husz koronát és a detektív jelenlétében tegye postára a békési járásbírság címére, hogy a kellemetlenségtől egyszersmindenkorra megszabaduljon.

Vadassy megszerezte a husz koronát, Rédl detektívvel elment a postára és a pénzt feladta. A feladó vevényt megmutatta a rendőrségen, ahol nem vették el tőle. Greén Nándor tb. főkapitány ezután értesítette a békési járásbírságot, hogy a pénz elment és így a további eljárás megszűnt. A rendőrségről Vadassy visszament a postára, a pénzt visszavette és nyomtalanul eltűnt Aradról.

Napok mulva újabb értesítés jött a rendőrséghez Békésről, hogy a husz korona bírság nem érkezett meg, egyúttal megkeresés is érkezett, hogy a rendőrség tartóztassa le Vadassyt és szállítsa át Békésre. A rendőrség sokáig nyomozott Vadassy után, de a nyomozás eredménytelen volt, mert a kereskedősegédnek nyoma veszett.

Budapestről Aradra.

Vadassy László felkerült a fővárosba, s ennek forgatagában biztonságban érezte magát. Hamarosan alkalmazást talált, legutóbb pedig egy Schütz nevű fűszerkereskedő szolgálatában állott. Vadassy, aki szenvedélyes alkoholist, tüdőbajban szenvedett. A szesz túlságos élvezete egészen tönkretette a különben erőteljes férfi szervezetét. Szombaton hat hetiszabadságot kapott főnökétől, hogy Abbáziába utazzék s ott egy szanatóriumban üdülést keressen. Vadassy szombaton este vonatra ült, de nem Fiume felé, hanem Aradra, hogy az itt lakó család

ládját meglátogassa és elbucuzzék hozzátartozóitól.

Vadassy néhány évvel ezelőtt Karátsonyi Antal aradi fűszerkereskedő alkalmazottja volt. Innen kilépve megnősült és feleségül vette Balcsó Ilonát, özv. Balcsó Antalné leányát. Házasságukból egy gyermek született, a most már két éves Erzsike. Vadassy házassága nagyon rövid ideig volt zavartalan. A férj szertelenül hódolt átkos szenvedélyének: az ivásnak s emiatt el kellett hagynia családját.

Vasárnap reggel érkezett meg Aradra Vadassy s első útja családjához vezetett. Felesége és gyermeke az anyósánál a Wesselényi-utca 12-ik számú ház egyik földszinti kicsiny lakásában lakott. Vadassyt az anyósa meglehetősen hűvösen fogadta, ami elkeserítette az ideges, beteg embert. Majd a felesége után kérdezősködött, aki nem volt otthon. Vadassy né egy aradi családnál gyermekgondozónői állást kapott s állandóan ott tartózkodott.

Életveszélyes fenyegetések.

Egész délelőtt idegesen járkált a lakásban a beteg ember. A házbellek nem sokat törődtek vele, mert ismerték kötekedő természetét. Sógornőjének, Balcsó Erzsébetnek elmondta, hogy főnökétől 800 koronát kapott s ezzel Abbáziába utazik, hogy ott gyógyulást keressen.

— Eljöttem, hogy elbucuzzam tőletek, szolt Vadassy. Ugy sem foglak többé látni titeket, mert nagyon beteg vagyok.

Majd bement a szobába, itt komoran fel s alá járkált, majd leült, ölébe vette leánykáját, megcsókolta és vészjóslóan mondta az ártatlan csöppségnek:

— Édes fiacskám, ma utoljára látlak. Ha én nem látlak, te sem fogod többé látni anyádat!

Ezután kiküldte a gyermeket az udvarra anyósához. Későbbben a házbellek hallották, amint Vadassy magában beszélgetve sétál a szobában. Több ízben ilyen szavakra fakadt:

— Az irgalmas isten sem fog ma senkinek megkegyelmezni!

Az egyik szobában egy László Dániel nevű könyvkötősegéd lakik, aki szintén hallotta a fenyegető monológot. László rosszat sejtve, átment a szomszédos üzletbe és telefonon értesítette a rendőrséget, hogy Vadassy László Aradon van. A könyvkötősegéd segítséget kért Greén főkapitánytól, mert Vadassy mindenkit legyilkolásal fenyeget. A főkapitány kiadta a rendeletet Rédl János és Horváth Gyula detektíveknek, hogy menjenek el a Wesselényi utca 12-ik szám alatti házba és a békési járásbírság megkeresése alapján tartóztassák le és hozzák fel a városházára.

A detektívek életveszélyben.

Vadassy ezalatt kissé megnyugodott s kiment az utcára. Itt egyik ismerősével, Brassoványi János diákkal találkozott, akivel az utca ajtóban álva kedélyesen beszélgetett.

A két detektív néhány perccel fél tizenkettő előtt érkezett oda. Rédl barátságosan a kapualjba hívta Vadassyt, becsukta a kaput, hogy Brassoványi ne hallja, miért jöttek. Rédl karonfogta Vadassyt és így szólt hozzá:

— Nézze Vadassy ur, most már nem lehet a dolgot tovább halogatni. Mi rendeletet kapunk, hogy önt letartóztassuk. Azért jöttünk, hogy magunkkal vigyük.

— Azonnal uraim, válaszolta Vadassy, csak bemegegyek a kalapomért. Azután követni fogom önöket.

Ezzel a lakás felé tartott s a két detektív utána ment. Alighogy a konyhába ért Vadassy, hirtelen megfordult, előrántotta revolverét és kétszer a detektívekre lőtt. Ezek a hirtelen támadástól annyira meglepődtek, hogy hamarosan nem is gondoltak arra, hogy szolgálati fegyverüket használják. A meglepetésből hamarosan felocsudtak s mielőtt Vadassy még egyszer elszűtötte volna revolverét, vissza húzódtak. Rédl az egyik mellékszobába ugrott s revolverét kereste, de ideges sietségében hamarosan nem talált rá. Horváth pedig az udvaron át a kapualjba futott.

Özvegy Balcsóné és Horváth Gyula megsebesülnek.

Mikor a detektívek bejöttek a Wesselényi-utca 12-ik szám alatti házba, Balcsóné az udvaron ült, ölében tartva két esztendő unokáját. A detektívek megjelenése nem lepte meg az öreg asszonyt, aki tudta, hogy vejének elintézetlen ügyei vannak. Egyszerre két revolverlövést hallott és megdöbbenve ugrott fel helyéről, karján a leánykával. A következő pillanatban Vadassy már az udvarban termett, anyósának szegezte revolverét s mielőtt az öregasszony magához térhetett volna első meglepetéséből, két lövés dördült el. Az egyik golyó Balcsónét a jobb kezefején, a másik a homlokán érte.

A szerencsétlen asszony rémítő sikoltozással az utcára menekült, erősen magához szorítván a síró kisleányt. Vadassy, mint a felbőszült fenevad rohant utána, magasra tartván revolverét. A kapualjában Horváth detektív, aki valószínűleg rendőrért akart menni, visszafordult és útját állotta a merénylőnek. A detektív sietségében balkarját ragadta meg s így a jobb keze, amelyben a revolvert szorongatta, szabad volt.

Alig néhány másodpercig tartott a jelenet, újabb lövés dördült el s Horváth detektív Vadassy golyójától találva hátratántorodott. Horváth kirohant az utcára s egy éppen arra haladó bérkocsiba vetve magát, a közelben levő kórházba hajtattott.

A gyors egymásutánban eldördült lövésekre az egész utca egyszerre tulpon volt. Megrémült emberek futkostak idegesen az utcán s a konsternáció még nagyobb volt, amikor a vérrel borított Balcsóné kirohant az utcára. A szerencsétlen asszony még néhány lépést tett, ezután a földre tepte a leánykát, mert a kiállott izgalom és az elszüvedett két sérülés annyira elgyengítették, hogy nem bírta tovább vinni a kisleányt. Balcsóné folyton kiáltotta:

— Segítség! Gyilkos!

A megrémült emberek közül néhányan karonfogták Balcsónét és bekísérték a kórházba.

Rémes jelenet.

Ami ezután játszódott le az utcán, az valóságos rémregénybe illő kegyetlenség. A regényíró fantáziája nem rajzolhatja meg megdöbbentőbb realizmussal az emberbőrbe bujtott vadállatot, mint amilyent Vadassy Lászlóban látott ekkor az utca közönsége.

Vadassy megjelent a kapuban és körülnézett. Kezében ott volt a hatlövetű forgópisztoly. A Wesselényi utca 11-ik szám alatti ház előtt megpillantotta leánykáját, aki ártatlanul nézett a megrémült emberekre. A merénylő ekkor elkiáltotta magát:

— Erzsike!

Azután odarohant a csöppséghez, jobbkarjánál fogva felkapta a magasba, *revolverét a gyermek fejének szegeste*: egy hatalmas durranás reszkedtette meg a levegőt. Az apa a következő pillanatban az ártatlan teremtést a földhöz vágta s a kis test *vérbe borulva, tompa zuhanással* esett a homokra.

Alig egy másodpercig tartott a hajmeresztő jelenet, amely leírhatatlan hatást gyakorolt az utca közönségére. Néhány asszony jajveszékelt, a férfiak értelmetlenül kiabáltak. A zavar olyan általános lett, hogy senkinek sem jutott eszébe a szerencsétlen leányka segítségére sietni.

Amikor Vadassy a detektívekre lőtt, a belső szobában tartózkodott *Balcsó Erzsébet*, a merénylőnek 17 éves sógornője. A fiatal leány annyira megrémült a lövésektől, hogy az utcára nyíló ablakon kiugrott *Balcsó Erzsébet* is szemtanuja volt a borzalmas jelenetnek s mikor Vadassy visszahozta a házba, odament az elalélt gyermekhez, karjába kapta s a kórházba sietett vele. Hozzácsatlakozott *Brassoványi János* is, akivel Vadassy a detektívek megérkezéséig az utcán beszélgetett. A *Wesselényi-utca 12-ik számú háztól a kórházig* vérnyomok jelzik az utat, amerre a kis Vadassy Erzsikét vitte a nagynénje.

Vadassy menekül.

A merénylő kereskedőségét leánykája súlyos megsebesítése után visszafutott a házba, becsapva maga után a kaput. Alig hogy az udvarba ért, hatalmas durranás hallatszott. *Rédl* detektív ugyanis, aki még mindig a mellékszobában húzódott meg, célba vette revolverével Vadassyt, hogy ártalmatlanná tegye. A detektív golyója azonban célt tévesztett s a szomszédos ház falába furódott. A golyó az agyagból tapasztott falon féltényér nagyságu rést ütött.

Vadassyt ez a váratlan támadás meglepte. Berohant a szobába s miután azt hitte, hogy a detektív még leselkedik reá, az utcára nyíló ablakon kiugrott és a *Kiss Ernő-utcán* át a *Kossuth-utca*ba menekült.

Rédl detektív néhány percig még figyelmesen hallgatózott s mikor már semmi neszt sem hallott, benyitott a szobába, amelyet üresen talált. Azután kiment az utcára és megkérdezte, hogy merre menekült Vadassy. A detektív homlokegyenest ellenkező felvilágosítást kapott. Egyesek azt mondták, hogy a *Wesselényi-utcán* lefelé futott, mások a *Széchenyi-utca* felé vélték futni látni, viszont mások a *Kiss Ernő-utcat* jelölték meg a menekülés irányául.

Rédl ezek folytán nem gondolhatott az üldözésre, hanem felment a városházára s ezzel a kijelentéssel állított be *Greén főkapitány*hoz:

— A Horváthot agyonlőtték!

Greén főkapitány nagyhezen kivette az izgatott detektívből, hogy mi történt. Azután *Török Lajos* rendőrtisztet *Valenta* és *Rédl* detektívekkel és egy rendőrrel kiküldte a helyszínére a nyomozás megkezdésére. A hatóság emberei a *Wesselényi-utca 12-ik számú házat* elhagyatva találták, majd *Török* rendőrtisztet a közrendőrt őrizetnek otthagya, a két detektívvel elment a közkórházba, ahol öv. *Balcsó*-nét kihallgatta.

A merénylő megborotválkozik.

Vadassy a hármasként merénylő színhelyéről sógorának, *Schamberger* Lászlónak *Kossuth-utca 65-ik szám* alatt levő lakására sietett. Rokonal megkérdezték a dult arcú embertől, hogy miért jött hozzájuk kalap nélkül. Vadassy idegesen válaszolta:

— Valaki nálunk felakasztotta magát. Engem küldtek orvosért.

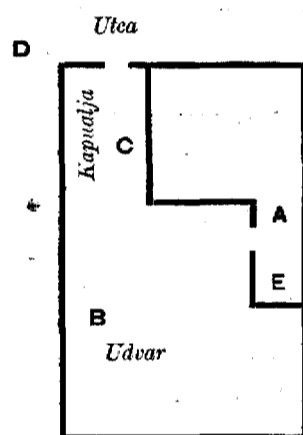
Ezzel fejébe nyomta *Schamberger*nek kalapját és elsietett. A *Kossuth-utca*ban néhány üzletbe tért be és mindenütt pálinkát ivott. Azután elment a *Házam-kávéházba* s itt egy fröccsöt ivott. Most már lassanként magához tért és vissza kezdett emlékezni a történetekre. A kávéházból elsietett és egy fodrász-üzletbe ment, ahol a szakálát leborotváltatta. Innen azután nyugodtan elsétált a tett színhelye felé. Azt hitte ugyanis, hogy a felesége, hallva a borzalmas drámát, haza fog menni s így vele is végezhetsz.

A kalapot mélyen szemére huzva közeledett Vadassy a *Wesselényi-utca 12-ik számú ház* felé. A kapu előtt óriási néptömeget látott s attól tartva, hogy felismerik, visszafordult és a kórház elé ment. Sejtette ugyanis, hogy megsérült leánykáját és anyósát beszélítették.

A dráma színhelye.

Délután két órakor *Török Lajos* rendőrtiszt és *Rédl* detektív kimentek a *Wesselényi-utcai házba* és helyszíni szemlét tartottak, amely fél óra hosszat tartott.

A 12-ik számú ház, amelyben a dráma jelenetei lejátszódtak, alacsony, félemeletes bérház. A vastag fakapu kilincsénél nagy vérfoltok nyomai látszanak. A kapualjban és az udvarban vérfoltok jelzik az utat, amerre *Balcsóné* menekült. Vértócsa van a 11-ik számú ház előtt is, ahol Vadassy gyermeke fejébe repítette a golyót. A merénylő színhelyének térképe az alábbi:

Jelmagyarázat: A) Innen tette Vadassy a detektívekre a két lövést. B) *Balcsóné* megsebesítésének helye. C) Ahol a merénylő *Horváth* detektívet sebesítette meg. D) Itt lőtte föbe Vadassy a gyermekét. E) *Rédl* detektív rejtek-helye.

Hajza a gyilkos után.

A kórház kapujától néhány lépésnyire megállott és mereven a kórház épületére nézett. Néhány percig állhatott így mozdulatlanul, mikor egyszerre kinyílt a kórház kapuja és *Brassoványi János* lépett ki rajta, aki a merénylő sógornőjét elkísérte. *Brassoványi* felismerte a mozdulatlan alakban Vadassyt és elkialtotta magát:

— Itt a gyilkos! Fogják el!

Vadassy erre felrezzent és futásnak eredt. Bemekült az *Orczy* és *Varjassy-utca* sarkán levő *Zöldfához* címzett kocsmába. *Hajdu* rendőrorvezető meghallotta *Brassoványi* kiáltásait és megkérdezte tőle, hol van a gyilkos? A fiatal ember a kocsmára mutatott s a rendőr bement. Ezalatt Vadassy a másik ajtón kiszaladt és ismét a kórház elé jött. *Brassoványi* erre torka szakadtából kiáltotta:

— Itt a gyilkos! Itt van!

Most már egy *Lourenszy* nevű rendőr is odaérkezett és ketten *Hajduval* hamarosan elfogták a merénylőt. A rendőrök azonnal mezmotozták Vadassyt és elvették tőle revolverét, amely ismét mind a hat golyóra meg volt töltve. A kalapja alatt egy zsebkendőbe burkolva még több töltényt találtak. Abból, hogy a revolver ismét töltve volt, azt lehet következtetni, hogy Vadassy folytatni akarta rémes munkáját.

A rendőrök a városházára kísérték a merénylőt, aki egykedvűen ment a rendőrök között. Cigaretta, gyújtott és nyugodtan dohányzott a városházáig, ahol magánzárkába csukták.

A merénylő.

Vadassy *László* 28 esztendő. Alacsony termetű, zömök ember. Ruházata csinos és tisztességes. Arca sápadt, ami elárulja, hogy beteg, a szemei meg vannak törve, mereven néz maga elé, mint a szenvedélyes alkoholista szokták. Különböző izgága, összeférhetetlen ember. Feleségétől is azért kellett eltávoznia, mert kitsapongó életmódjával, veszekedő természetével folyton gyötörte az asszonyt.

Aradról eltávozva az ország több városában megfordult. A legtöbb helyről összeférhetetlen természete miatt kellett távoznia. Legutóbb a fővárosba ment, ahol *Schütz József* sörraktárában kapott alkalmazást. Itt — úgy látszik — megbecsülte magát, úgy hogy főnöke hat heti szabadságot adott neki, hogy ez alatt *Abbáziában* üdüljön.

Vadassy nagyon a szívére vette, hogy a feleségétől különválva kell élnie. Több ízben megkísérelte, hogy feleségét rábirja az együttélésre, de anyósa és felesége mindig kiadták az utját. Ezelőtt körülbelül másfél hónappal ismét lejött Aradra családja látogatására. Ekkor is könyörgött az asszonynak, hogy térjen vissza hozzá, de ez tudni sem akar róla többé. Vadassyt annyira elkésztette felesége visszatartása, hogy legyilkolással fenyegette őt is, az anyósát is. Életveszélyes fenyegetés miatt fel is jelentették akkor az elkésztett embert, aki ellen megindították az eljárást.

Állítólag vasárnap délelőtt megismételte anyósa előtt, hogy szeretné, ha a felesége visszatérne hozzá. *Balcsóné* veszekedni kezdett vejevel és szemrehányást tett neki, hogy ő tette tönkre leánya boldogságát. Az özvegy asszonynak eljárása természetesen még jobban felingerelte az amugy is izgatott embert, aki ekkor — mint vallomásából kitűnik — már elhatározta magát a vérengzésre.

A megsérültek állapota.

A vasárnapi vérfürdő első áldozata tudvalevőleg Vadassy anyósa, öv. *Balcsó Antalné*. Az öreg asszonyt két revolverlövés érte. Az egyik golyó a balkezefejét érte s meglehetősen sebet ejtett rajta. A másik golyó homlokának felső részét horzsolta. *Balcsóné* a kórházban *Mann Ábrahám* dr. kórházi orvos vette kezelés alá. Sérülése annyira könnyű természetű, hogy ma délután már a kórház udvarán sétált.

Horváth Gyula detektív sebesülése szintén nem veszélyes. A golyó közel a szívhez furódott testébe s a bordában megakadt. A kórházban eltávolították testéből a golyót s miután bekötötték a sérülését, lakására hozták s ott ápolják. Állapota annyira javult, hogy nem sokára elhagyhatja az ágyat s ismét megkezdheti a szolgálatot.

A legsúlyosabb a két esztendő Vadassy Erzsike sebesülése. A golyó a balszeme mellett hatolt a fejébe s a csontban megakadt. Sérülése nem halálos. Állapotában a mai nap olyan javulás állott be, hogy délután már ő is künn volt a szabad levegőn. Az orvosok véleménye szerint a leányka megmentető az életnek. Azt azonban még nem sikerült megállapítaniok, hogy a golyó megsértette-e a szemidegeket? L. gközelebb műtétet hajtanak végre rajta, hogy a golyót eltávolítsák.

Vadassy vallomása.

Török Lajos rendőrtiszt tegnap délután hallgatta ki Vadassy Lászlót. Eleinte semmire sem emlékezett, majd, amikor a rendőrtiszt részle-

tesen elmondta a hármasmérenylet, kijelentette, hogy tettét *pillanatnyi elmezavarban* követte el. Majd sirva fakadt és több ízben hangosan felkiáltott:

— A leányom! Mit csinál a leányom?!

Később azután töredelmesen elmondott mindent. Elmondta, hogy már régebben foglalkozott azzal a gondolattal, hogy elpusztítja a családját, azután önmagát, mert a felesége nem akart hozzá visszatérni. Most, hogy Abbáziába akart utazni, bucsuzni jött a családjától, mert azt hitte, nem fogja többé látni. Az anyósa szemrehányással még jobban elkeserítették s már ekkor kész volt a tervvel. Elhatározása végleg akkor érlelődött meg benne, amikor a detektívek érte jöttek.

— Nem gondolta meg, hogy mit akar cselekedni? kérdezte a rendőrtiszt.

— Nem, mert akkor részeg voltam! felelte Vadassy.

A vallomás után a merénylet lekirásként a bírónak.

Ma délelőtt Török kihallgatta a házbelieket, akik egyértelműleg azt vallották, hogy Vadassy nem volt ittas, amikor a merényletet elkövette. Azután kihallgatta azokat a kereskedőket, akiknek üzletében Vadassy a merénylet után pálinkát ivott.

Vadassyt ma délután fél öt órakor átkísérték az ügyészség fogházába.

Itt említjük meg, hogy a detektíveket olyan primitív szerkezetű védőfegyverekkel látják el, hogy azokkal alig védekezhetnek. A vasárnapi eset eszébe juttathatná a város vezetőségének, hogy a detektíveket, akiknek élete gyakran forog kockán, modern szerkezetű revolverekkel szerelje fel.

A néppárt marad.

Csak fenyegetőzés volt! — Hiába a kitésekelés. — Mindenki nyilatkozik. — Molnár János, Rakovszky, Barabás, Kossuth, Zichy Aladár gróf. — Foltazzák a koalíciót. — Barabás ellenkezik. — Vagy a néppárt megy, vagy új pártalakulás lesz.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 26.

A néppárt eljátszotta a nagy kilépési jelenetet és most kijelenti, hogy csak játék volt az egész. Azt hitték, hogy megijed tőle valaki, de észrevették, hogy inkább örülnek a kilépésnek: tehát csupa szeretetből maradnak. Ők jó fiúk, ők nem válnak ki a koalícióból. És megindul a nyilatkozatok áradata. Nyilatkozik Kossuth Ferenc és Zichy Aladár gróf, Molnár János és Rakovszky István. A nyilatkozatok közt azonban a legérdekesebb a Barabásé, aki nyíltan kitésekel a koalícióból a néppártot s csöppet sem titkolja, hogy nincs inyére ez a szövetséges.

Távirati értesülésünk:

Zichy Aladár békét remél.

A néppárt elnöke, Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter vajtai birtokáról egy laptudósítóhoz sürgőnyt intézett, amelyben azon reményének ad kifejezést, hogy neki sikerülni fog a pártjában észlelt békétlenséget megszüntetni.

Zichy gróf sürgőnye így szól:

— Őszintén sajnálom, hogy a koalícióban megbomlott az ország békéjének érdekében és az alkotmány biztosítására annyira szükséges egyetértés. A sérelemről, amely pártomat érte, eddig csak az újságokból értesültem. Nem adom föl a reményt, hogy nekem sikerülni fog az ügyet teljes megnyugtatóra és kölcsönös megegyezéssel békésen megoldani. Zichy Aladár gróf.

E békés hanggal szemben Rakovszky István Reichenhallban harcias szellemű nyilatkozatot tett, amelyben többek között azt mondja, hogy a néppártnak a koalícióból való kilépése *nagyon valószínűleg be fog következni.*

Barabás a néppárt kilépéséről.

A N. F. Pr. budapesti levelezője beszélgetést folytatott Barabás Bélával, akitől az interjú bevezető soraiban közli, hogy Barabás nemcsak az egyedüli Budapestben időző függetlenségi vezetőférfi, hanem ő talán a leghivatottabb egyéniség is pártjának magatartásáról megbízható fölvilágosítást adni. Mert kevés vezetőpolitikus tájékozódott annyira az összes hangulatokról és áramlatokról, mint éppen Barabás, akinek a függetlenségi pártban jelentékeny befolyása van és aki az egyedüli jelölt a Ház alelnöki állására, ha Rakovszky István kénytelen volna az állástól megválni.

Barabásnak a néppárt kiválása tárgyában tett nyilatkozata így szól:

Már a koalíció alapításakor hangok keletkeztek a függetlenségi pártban, amelyek a néppárttal való kooperációját helytelenítették. Ugyanazok az aggodalmak, amelyek akkor fölhangzottak, később is, amikor a koalíció az ügyek vezetését átvette, ütközetbe vitettek. Ezzel szemben jelezték, hogy a néppárt a harcban megbízható, hű fegyvertársnak bizonyult, tehát nem zárható ki a koalíció kötelékéből. A függetlenségi párt és a néppárt viszonya azonban kezdetől fogva *egészségtelen és békétlen* volt. Ezt mind kínosabb módon kellett észrevennünk. Mihelyt a differenciák komoly jellegűt öltöttek, azzal kellett megnyugtatónunk magunkat, hogy ez az átmeneti állapot nem tarthat sokáig. Türelmetlenül vártuk az időpontot, amikor a koalíció befejezhető a misszióját és feloszlása után a párt mehet majd a maga útján.

Hogy az ellentétek ez időpont bekövetkezése előtt élesedtek már ki oly mértékben, hogy a néppárt elválását vonja maga után, azt részéről csak sajnálhatom. Ha ez azonban most már bekövetkezett, akkor nekem és pártfeleimnek minden okunk meg van arra, hogy a dolgok fordulatán örvendjünk. Az eddigi helyzetet amúgy sem lehet tovább fentartani. Konstatálhatom, hogy a néppárt kilépésének hivatása megakadályozni a függetlenségi párt szétesését. A Kossuth párt elégedetlenségét legnagyobbrészt a néppárt magatartására lehet visszavezetni. Ha ez az állapot tovább tartott volna, akkor a *függetlenségi párt tekintélyes része saját pártjából kilépett volna*, nehogy továbbra is, tekintettel a baráti viszonyban álló néppártra, *saját meggyőződését elnyomja.*

A néppárt a maga kilépésével csak nagy, morális szolgálatot tenne nekünk. Egyrészt, mert ezáltal a Kossuth-párt egységes fenmaradása lehetővé válnék és biztosíthatnák; másrészt, mert ilyenformán megszabadulnánk minden konzervatív befolyástól. Mert kétségtelen, hogy éppen a néppárt a legerősebb ellensége minden szabadsági alkotásnak és az általános választói jognak is. A néppárt iránt való tekintetek az volt a következménye, hogy gyakran nemcsak közelednünk kellett a 67-es állásponthoz, hanem tért kellett engednünk mindig a konzervatív felfogásnak is.

Nem lehet fölteni a néppártról, hogy esetleges kilépése után a hazafiatlan elemekkel szövethetne, hogy ilyenformán éles ellenzék szerepét átvegye. A koalíció a néppárt nélkül is fenn fog maradni és teljesítheti feladatait. A kabinet marad helyén, csak a király személye

körüli miniszter személyében fog változás bekövetkezni. Mindenesetre a függetlenségi párt a néppártnak a koalícióból való kilépésével abba a helyzetbe jut, hogy a kormány elvi többségi álláspontjával szemben fokozott mértékben érvényesüljön.

A mi a néppártnak az országban való agitációját illeti, rá kell mutatni, hogy nálunk, Magyarországon *felekezeti pártnak nincs termékeny talaja.* Ez a mostani időpontra nézve különösen nagy mértékben áll, mert mindenfelé kívánják a szociális követelmények teljesítését. A néppárt azonban szociális elveket hirdet, anélkül, hogy legtávolabbról is gondolna azoknak megvalósítására. Klerikális törekvéseit a koalíció kebelében érvényesítheti, amennyiben bennünket liberális intézmények megteremtésében akadályoz; de a koalíción kívül nem fog eredményeket elérni, sem mint néppárt, sem mint *keresztény-szocialista párt.* Keresztény-szociális párt számára különben a magyar magánások épp oly kévéssé kaphatók, mint a magas klérus, úgy hogy *ilyen párt alapításában nem lehetnek.*

Félek azonban, hogy a néppárt nyilatkozatai *csak üres fenyegetések.* Meg akar ijeszteni bennünket, hogy ilyenformán a kormányt kényszerítse, hogy a koalíció többi pártjaira befolyást gyakoroljon és ezek a néppártnak a koalíció keretén belül nagyobb tért adjanak törekvései érvényesítésére. De azt hiszem, hogy a függetlenségi párt erre az álláspontra fog helyezkedni: vagy-vagy! Ha a néppárt idedobta elibénk a keztyűt, akkor a háborút végig kell küzdenünk. S csak egy eredmény lehet: *vagy elhagyja a néppárt a koalíciót, vagy pedig a függetlenségi párt igazán szabadulni elemei egy táborban találkozni fognak.*

Mindez nemcsak az én felfogásom, hanem abból a hangulatból beszélek, amelyet a függetlenségi párt kebelében észrevenni alkalmam volt. Mindenesetre tisztázni kell a helyzetet az országgyűlés összejövetele előtt. Nézetem szerint jobb volna, ha lehetőleg korán tisztáznák a helyzetet, nehogy az elkeseredés a legmagasabb fokra hágjon.

Barabás mindezeket annál az asztalnál mondotta amelynél Kossuth és Fejérváry 1906-ban a paktumot kötötték meg.

Kossuth is nyilatkozik.

Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert ma Karlsbadban felkereste egy bécsi lap munkatársa s hosszabb beszélgetést folytatott vele a néppárt kiválása és a függetlenségi pártban uralkodó ellentétek tekintetében. Kossuth Ferenc a néppárt kiválására vonatkozólag a következő kijelentést tette:

— Az én véleményem szerint az eset jelentőségét *erősen túlozzák.* Bizom abban, hogy a koalíció együtt marad addig a pillanatig, amíg megoldotta azokat a feladatokat, amelyekre vállalkozott, mikor a kormányt átvette. A koalícióhoz tartozó három párt, mikor a kormány átvételére vállalkozott, bizonyos föntartásokkal élt magatartására és elveinek fentartására nézve. Éppen azért közölünk senki sem tesz szemrehányást a néppártnak azért, hogy igyekezett a nagykarolyi kerületet meghódítani, holott ez a kerület azelőtt is a mienk volt. Egyébként döntő körülmény abban a tekintetben, hogy a koalícióhoz tartozó pártok viszonya nem fog megváltozni, az, hogy Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter a néppárt vezére, *nem mondott le állásáról.* Neki is az a felfogása, hogy a koalíció által vállalt feladatok *távolról sincsenek*

megoldva, de amikor ez megtörtént, mind három párt visszanyeri teljes akció képességét.

— Mi a véleménye Excellenciának a függetlenségi pártban megnyilatkozó ellentétekről? — kérdezte a hírlapíró.

— Azt hiszem, — felelte a miszter — hogy itt Ausztriában erősen túlozzák ezeket az ellentéteket. Mindig a *szavazás* a dőnő egy pártban uralkodó egyetértés megállapítására és a függetlenségi párt mindig szolidárisan szavazott.

— Homogén liberális pártnak lehet-e tekinteni a függetlenségi pártot? — érdeklődött tovább az újságíró.

— Az én nevem — felelt Kossuth Ferenc — elég biztosíték lehet arra, hogy a párt liberális. Amíg én vagyok a vezér, a függetlenségi párt a liberálisdemokrata haladás útján fog maradni.

Végül a kiegyezés jelenlegi állásáról érdeklődött a bécsi lap tudósítója, mire a kereskedelmi miniszter a következő választ adta:

— Szeptember 10-én újra megkezdjük a kiegyezési tárgyalásokat. Ezt nem tenőnk meg, ha nem lenna rá reményünk, hogy a kiegyezés végre mégis létre fog jönni.

Lukácsiu győzelme.

A belényesi választás.

Izgatás, verekedés, gyujtogatás, vérengzés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 26.

Mikor ezeket a sorokat írjuk, Belényesen még tart a választás és valószínűleg tartani fog hajnalig. *Lukácsiu* László dr. megválasztása azonban biztosra vehető. A magyarság számára ismét elveszett egy kerület s a nemzetiségi párt ismét szaporodott egy erős emberrel. Ez a nemzeti éra diadala. Most büszkén fogják a mellüket verni az illetékesek, hogy ime a választások tiszták, nincs többé közigazgatási nyomás, terrorizmus, stb. Pedig terrorizmus volt bőven. A vereséget csak arra a hallatlan indolenciára vezethetjük vissza, amelyet a nemzeti kormány a nemzeti érdekekkel szemben tanusít.

Hja, a belényesi kerület megtartása nem volt benne a paktumban.

Távirati tudósításunk:

Véres képviselő, véres asszonyok.

A képviselőválasztás nagy izgalom közt kezdődött. A felvonulás rendben történt. A katonaság és csendőrség készenlétben áll. Csakhamar híre járt, hogy Lonka községben egy suhanc bottal megtámadta Farkasházy Zsigmond országos képviselőt, kit véresre sebzett. Kitűdött, hogy a suhancot az ottani oláh pópá bérelte föl a támadásra. Ugyanottan az oláh asszonyok megakadályozták azokat a férfiakat szavazni, akik a függetlenségi jelöltre akartak szavazni. Délben Kardosnak 83, Lukácsiuinak 46 szavazata volt.

Délután 2 óra. A tárkányi legények nagy csoportokban járnak be a környékbéli községeket. A verekedő természetükről meggyeszerre híres legények berontottak az egyes házakba s olmos botjaikkal véresre verték az otthon maradt asszonyokat és gyermekeket. A csendőrség a garázda legényekkel szemben tehetetlennek bizonyult, mert tetten érni alig lehetett őket. Frobulya községben sok asszonyt megvertek. Néhány ilyen asszonyt a román kortesek bevitték Belényesre, ahol a román táborba; a tárkányi legények által elkövetett barbarizmus nagy izgalomra adott okot. A román választók szinte dühöngeni kezdtek, s megfogadták, hogy a magyar tábort szétverik. Az izgalmat fokozták a pópák és a nemzetiségi képviselők, akik az esetből kifolyólag gyujtó hatású beszédeket mondtak.

A hangulat annyira izzó és veszedelmes volt, hogy a román tábor körül a csendőrséget sürgősen meg kellett erősíteni, mert minden

pillanatban attól lehetett tartani, hogy a román választók beváltják fenyegetéseiket. Mikor azonban Lukácsiu választói észre vették azt a hatalmas fegyveres erőt, amely őket körül vette, egyelőre lemondottak a retorzióról.

Eközben a szavazás minden nagyobb emóció nélkül folyt le. A kitűnően szervezett román kortesek zavartalanul állandóan nagy csapatokban kísérik a szavazókat az urnához.

Petrso, az egyedüli román község, amelynek minden szavazója Kardos Árpádra adta szavazatát. Mikor a petrosiak a függetlenségi táborba vonultak, leirhatatlan lelkesedés keletkezett Kardos hívei között.

Délután 2 órakor a szavazatok aránya a következő:

Kardos	323
Lukácsiu	1070

Szuronyroham az utcán.

A választás a legkülönbözőbb kortesfogások megnyilatkozására nyújtott alkalmat. A függetlenségi pártiak, akik már reggel érezték gyengeségeiket, arra törekedtek, hogy a Lukácsiu párt szavazóit lehetőleg megzavarják. E célból felléptették *Lukács* László beszercei plébánost, természetesen oly célból, hogy a Lukácsiuinak szóló szavazatok egy részét elhalássza. A nemzetiségi párt kortesei azonban szintén résen voltak, s hogy a függetlenségi pártnak visszaadják a kölcsönt, egy *Kardos* Árpád nevű budapesti iparost állítottak ellenjelöltként. A tréfának azonban egyik párt sem ült fel, mert sem a második Lukács, sem a második Kardos egyetlen szavazatot sem kapott.

A választás színhelyén a nap folyamán kisebb zavargások voltak s az összezördülések alkalmával sebesülések is történtek. A legnagyobb riadalmat két Lukácsiuira szavazott román választó okozta, akik valahogy átlopódtak a Kardos párt emberel közé, hogy jelöltjüknek híveket toborozzanak. Vállalkozásuk azonban balul ütött ki, mert a tárkányi magyar választók alaposan megkergették a két atyafit. A függetlenségi választók egy része oly állhatatosan üldözte a két románt, hogy ezek helyzete válságosra fordult. Mikor az üldözők *Csordás* János dr. ügyvéd háza elé értek, az ügyvéd kijött házából s pártfogásába vette a román választókat. Erre nagy csoportosulás keletkezett, majd verekedni kezdtek, miközben számos kisebb sérülés történt. A rend helyreállítása végett a csendőrségnek kellett közbe lépnie,

az izgatott tömeg azonban nem engedelmessékedt azonnal, mire a csendőrség szurony attakot rendezett. A szuronyrohamnak meg volt a kellő hatása, mert a tömeget sikerült szétkergetni. A csendőrszuronyok több embert könnyen, *Bendis* Ivo román választót pedig súlyosan megsebesítették. A súlyosan sebesült Bendisnek orvos hiányában *Klein* József állatorvos nyújtotta az első segélyt.

Lukácsiu táborában a román választók naphosszat az ugynevezett Lukácsiu nóta hangjai mellett lelkesedtek.

Panaszok.

A kerület különböző községeiből a nap folyamán számos panasz érkezett a román választók tulkapásai miatt. Kardos Árpád választói panaszolták, hogy a kimpányi románok gerendákat fektettek az országúton keresztbe, hogy a Belényesre iparkodó függetlenségi választókat feltartóztassák. A magyarság között az elkeseredés óriási s nehezen nyugosznak bele a románok előrelátható győzelmébe. Ez az elkeseredés azonban nem indokolt, mert tekintve azt, hogy a kerületben 85 község van, s ezek közül 72 tiszta román, a románság győzelmé természetesen.

A csendőrséget eddig példátlan mennyiségben összpontosították a választás alkalmából Belényesen. A csendőri kirendeltségben összesen 252 csendőr van, akiket a legkülönbözőbb vidékekről rendeltek a kerület székelyére. A kirendeltség felett *Világosi* József őrnagy rendelkezik. A nagyváradi 37-ik gyalogezrednek *Eupinger* János kapitány parancsnoksága alatt öt százada van Belényesen.

A panaszoknak se vége se hossza. A függetlenségi a románok, a románok pedig a függetlenségi terrorizmusáról beszélnek. Bizonyos, hogy a választás színhelyén főleg a függetlenségi garázdálkodnak. A tárkányi magyar választók féktelenkedése szinte példátlan. A budapesti lapok tudósítói a választás napján sok inzultusnak voltak kitéve. Egy budapesti román lap tudósítóját, mikor a postahivatal felé tartott, elfogták és megverték. A hírlapírók tehetetlenek a támadásokkal szemben. Az izgatott, minden pillanatban verekedésre kész tömegben több hírlapíró a nap folyamán komoly életveszedelemben forgott.

A belényesi román választók a választást megelőzőleg tudvalevőleg táviratot intéztek a kabinetirodához, amelynek szövegét azonban nem hozták nyilvánosságra. Egyik fővárosi estilap tudósítója állítólag megszerezte a távirat szövegét, amely eredetileg németül volt fogalmazva, s magyar fordítása a következő:

Császári kabinetiroda

Wien.

Hódolatteljes alázattal fordul Magyarország elnyomott román népe császár O Felsőge elé. Belényesen képviselő választás folyik s a legnagyobb terrorizmust fejtik ki a magyar jelölt érdekében. Andrassy belügyminiszter rendelete folytán 1500 csendőr és fél ezred katona van a kerületben. Hódolatteljesen kérjük, utasíttassék a belügyminiszter a vérontás elkerülése miatt a karhatalom visszarendelésére.

Aláírások.

A táviratot, bár állítólag a nemzetiségi képviselők is jelen voltak annak megfogalmazásánál, csupán belényesi választó polgárok írták alá.

A választás eredménye az esti órákban:

Kardos	340
Lukácsiu	1152

A választás valószínűleg csak a késő éjjeli órákban fog véget érni. Lukácsiu megválasztása egészen biztosra vehető.

Inger Szolimán megverték.
Belényesről táviratozzák: A délután folyamán csunya botrány játszódott le a Hirschmann féle kávéházban. Inger Szolimán, az ismert emír, aki nemrégiben még függetlenségi elveket vallott, most a román jelöltet támogatja és lelkesedésének hangosan kifejezést is adott. Ezért Korda Andor országgyűlési képviselő, akinek Inger ellenjelöltje volt, elverte az emírt.

Inger Szolimán a kávéházban egy Ardeleán nevű pap és néhány újságíró társaságában ült. A társaság természetesen a választásról beszélgetett. Ardeleán egyszerre hangosan kiabálni kezdett:

— Akármit csináltak, mégis Lukácsiu fog győzni.

Erre Inger kiugrott a kávéház közepére és torka szakadtából kiáltotta:

— Eljen Lukácsiu!

A következő pillanatban Korda mellette termelt, néhányszor arcul ütötte és a földre tette. Az izgasmas jelenetre az egész kávéház talpon volt. Az emírt véresre verték volna, ha néhány tárkányi magyar legény közbe nem veti magát és ki nem szabadítja Ingert veszedelmes helyzetéből.

Korda Andor mindig revolverrel szokott járni, legutóbb is Marosvásárhelyen csunya botrányt rendezett, amely országszerte kinos feltűnést keltett. Szemtanuk állítása szerint Korda a verekezés közben kirántotta revolverét és kétszer Inger Szolimán felé lött. A golyók azonban nem találták el az emírt.

Este tíz órakor jelentik Belényesről: A szavazás előreláthatólag hajnalig fog eltartani. Még negyven község nem szavazott le. Ezek a szavazók most vonulnak fel a szavazó-helyiséghez.

A tárkányiak.

A román kortések rendkívül fenyegetően viselkedtek azokkal a románokkal szemben, akik Kardosra akartak szavazni. A terrorizmus magában a szavazatszedő helyiségben oly nagy volt, hogy a Kardos párti román szavazó percekig tévovázott, míg szavazatát Kardosra merte adni.

A szavazatszedő helyiség előtt egész nap óriási tömeg tolongott, amely a délután folyamán többször fenyegetőleg viselkedett, elanynyira, hogy a csendőrök képtelenek voltak a rend fenntartására. Végül is a katonaságot kellett segítségül hívni, amelynek sikerült a szavazatszedő helyiség előtti utcát megtisztítani, s a tömeget a főterre szorítani. Itt azután verekezés keletkezett, amelyben ismét a tárkányi legények vitték a főszerepet. A verekezésben nagy szerepet játszott a bicska, s a késszurások következtében két román paraszt összeesett. Ezeket hordágyon vitték el a verekezés helyszínéről. A rendet csak nagy nehezen sikerült helyreállítani.

A román kortések délután panaszt emeltek Markovics Károly főszolgabíró előtt, hogy a csendőrök őket megakadályozták abban, hogy a Lukácsiu szavazó polgárokat bevigyék Belényesre. Együttal kérték a főszolgabíró, hogy a megőrlés iránt sürgősen intézkedjék.

Markovics főszolgabíró a panaszok alapján azonnal kocsira ült s kihajtatott azokba a községekbe, ahol a román kortéseket állítólag bántalmazták. A főszolgabíró a csendőröket kihallgatta és megállapította, hogy a kortéseket nem bántották s a vádaskodás alaptalan. Ezután visszament Belényesre s közölte a román bizalmi férfiakkal, hogy a csendőrök ellen nem fog semmit tenni.

A román kortések vádja azonban, mintegy későbbi eset bizonyítja, nem volt egészen alap-

atlan. Egy Popa nevű román kortest, aki bár igazolványokkal fel volt látva s így ment a szomszédos falukba kocsin román szavazókért, egy Belényeshez közeledő faluban a csendőrök elfogták és véresre verték. Majd összeke-
özve Jogerfalvára vitték, ahol a feldühödött függetlenségi szavazók Popát a kocsiról lerántották s csaknem agyonverték. A csendőröknek csak nagy nehezen sikerült a szerencsétlen embert megmenteni.

Kitűzik a zárórát.

A sötétség beálltával gyérülnek a szavazók. Kardosra már alig szavaz valaki. A függetlenségi táborban az elkeseredés óriási. A Lukácsiu párt táborában azonban uralkodik a jókedv s a nemzetiségi képviselők és a pópák fáradhatatlanul lelkesítik a tömeget. A román táborban szélteben hirdetik, hogy akár holnap délig is elhúzzák a választást.

7 órakor a szavazatok a következőképp oszlanak meg:

Kardos	340
Lukácsiu	1116

9 órakor

Kardos	473
Lukácsiu	1317

11 órakor

Kardos	523
Lukácsiu	1528

Éjfélkor a szavazatok aránya a következő volt:

Kardos	695
Lukácsiu	1531

Az első szavazatszedő küldöttség elnöke 12 óra 40 perckor kitűzte a zárórát. Utóljára Fenes magyar község szavazott. A község összes választói Kardosra adták le szavazatukat.

A második szavazatszedő küldöttségénél még folyik a szavazás. Ot község még nem szavazott le. Azt hiszik, hogy két órakor itt is kitűzik a zárórát s akkor az eredményt már három órakor kihirdethetik.

Lukácsiu László dr. tegnap este bejelentette a választás elnökének, hogy ma este valószínűleg gyújtogatások fognak történni. A bejelentés igaznak bizonyult, mert ma este fél 10 órakor Radu Demeter görög keleti püspöknek Belényesen a vasut mentén lévő majorját ismeretlen tettesek felgyújtották. A tüzet fél 12 órakor oltották el.

Egy másik tüzeset is fordult elő ma este Belényesen. Valaki felgyújtotta a csendőrség számára készített ideiglenes kaszárnyát, amely porrá égett.

Az új rendfőnök Aradon.

Beszélgetés Lakatos Ottóval.

A provinciális programja.

„Béke és vallásosság.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Lezajlott a magyarországi minorita-rend nagyhete, a házfőnökök visszatértek családjuk körébe és ma délután 4 órakor Aradra érkezett már a rend ujonnan megválasztott provinciálisja, Lakatos Ottó Ferenc dr. is. Delly Ödön aradi házfőnökön kívül csupán néhány társa várta az érkező rendfőnököt.

Unneplés fogadás nem volt, amint-hogy nem is illett volna Lakatoshoz, ehhez a szerzetesi egyszerűségű, fenköltlen

gondolkodó egyházi férfihoz. A pályaválasztáson a szegedi vonat berobogása után az aradi családfő néhány szívélyes szóval Isten hozottat mondott a provinciálisnak, akinek köszönő szavai után a kis társaság a minoritapalotába hajtatott. Itt a refektóriumban összegyűlt rendtársak őszinte melegséggel üdvözölték Lakatosot, majd egyenként bemutatkoztak a mindenikkel néhány szíves szót váltó rendfőnöknek.

A tisztelgés után Lakatos dr. visszavonult lakosztályába. Itt fogadta az Aradi Közlöny egyik munkatársát, aki megkérte, hogy nyilatkozzék rendfőnöki programjáról és azon elvekről, amelyek őt a díszes állásban való működése során vezérelni fogják. Lakatos Ottó Ferenc dr. készséggel eleget tett munkatársunk kérésének és rendkívül előzékeny módon, szívélyes közlékenységgel megjelölte azt az ösvényt, amelyen mint a magyarországi minoritarend főnöke haladni fog. A rend új főpásztorának alább közölt programja egyszerre megérteti azt a napokban föltűnést keltő eseményt, hogy a minoritátyák bizalmi kiküldöttei az aránylag igen fiatal nagybányai hittanárt tartották a legérdemesebbnek és leghivatottabbnak a rendfőnöki méltóság betöltésére. Nemes gondolkodás, felekezeti türelmesség mellett mély vallásosság, a szerzetesi szellem ápolása, a rend anyagi javainak gyarapítása és mindenek fölött az összes felekezetekkel való béke és egyetértés, a szerzetnek Aradvárosával és ennek egész társadalmával való hagyományos jó viszony: ezek Lakatos dr. rendfőnöki principiumai, amelyeknek méltó kiegészítője — amint csak természetes — a rajongó hazaszeretet, a nemzeti eszméknek odaadó szolgálata.

Ilyen program vallása mellett bizonyára mindenfelé a legnagyobb szeretettel és nagybecsüléssel fog Lakatos találkozni, akinek rendfőnöki működését megkönnyíti az, hogy az aradi plebániahivatal vezetését nem ő látja el. Neki is az a nézete, ami rendtársainak, hogy a rendfőnöki és plebánosi állások inkompatibilisek és a rendfőnök nagyarányú elfoglaltsága nem engedi meg, hogy még a plebániának is az élén álljon.

Főbb vonásaiban ez az új rendfőnök programja, amelyet az alábbi beszélgetés során fejtett ki:

— Nem vagyok egészen idegen Aradon, — mondotta elsőbben Lakatos Ottó Ferenc dr. munkatársunknak, — mert 1888—89. tanévben tagja voltam az aradi minorita-családnak és akkor az összes leányiskoláknak hitoktatója voltam. Mint provinciális azért választottam Aradot székhelyül, mert a rendfőnökséget két évtizedes tradíció ideköti és ha csak legyőzhetlen nehézség nem merül föl, óhajtsomat, hogy állandóan Aradon lakjam, meg is fogom valósítani.

— Az aradi plebánia hivatal vezetését azonban nem veszem át. Az aradi család a rendfőnökség és plebánia szétválását kívánja és én részemről ezt az óhajtatást a legteljesebb mértékben méltányolom. A két állás több tekintetben inkompatibilis, de mert a részletek kényesek, erre nézve nem nyilatkozhatom. A rendfőnöknek hivatása lévén, hogy az összes, hatáskörébe tartozó intézmények fölött a felügyeletet gyakorolja, nem állhat az egyik ellenőrzése alá tartozó hivatal élén.

— A város közönségével keresni fogom a hivatali érintkezés mellett a társadalmi összeköttetést és minden erőmmel azon leszek, hogy megerősítem a város és a rendház, mint erkölcsi testület között levő évszázados barátságos jó viszonyt és megújítsam régi ismeretségeimet, amelyeknek kedves emlékeivel tizenhét évvel ezelőtt eltávoztam.

— *Apolni fogom a felekezetek közötti békét.* Mindenkor az volt a legfőbb célom, hogy a felekezetek a legnagyobb békében és egyetértésben éljenek egymással s mindenki a maga meggyőződése szerint teljesítse vallási kötelezettségét. *Ne a felekezetiességet, hanem az általános vallásosságot igyekezzünk a nép lelkében fejleszteni.*

— Amennyire a rendnek szerény eszközei engedik, igyekszem a rendet *anyagilag megerősíteni* és ahol erre tér nyílik, *hivatását lehetőleg kiterjeszteni*, a rendben a szellemi színvonalat a lehetőségig emelni és ezáltal a rend tekintélyét növelni. Célom még a szerzetesi szellem erősítése, de akként, hogy összeegyeztethető legyen a modern kor eszmeáramlatával és követelményeivel.

— Politikai téren való szereplésre nézve csupán annyit mondhatok, hogy én mint rendfőnök nem exponálhatom magam. Politikai hitvallásom dolgában csak annyit jegyzek meg, hogy *a nemzeti küzdelem idején szívvel-lelekkel a nemzeti eszméknek voltam a harcosa* és mint Nagybánya város képviselőtestületének tagja, erről bizonyosságot is szolgáltatottam.

A rendfőnökség átvételi munkálatai nem engedik meg sem azt, hogy kipihenjem az utóbbi napok fáradalmait, sem pedig azt, hogy már most keressem az érintkezést a város hatóságaival és közönségével. Mihelyt befejeztük az átvételt és visszatérünk Nagybányáról, ahol bucszkodnom kell, megkezdem a látogatásokat és idővel, ha majd teljesen ismerős leszek az aradi viszonyokkal, szívesen részt kérek a társadalmi munkából is.

Ezzel véget ért az új rendfőnökkel való beszélgetés.

HIREK.

— **Az Acsev. afrikai vendégei.** Az *Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak* motorosai világhírré tettek szert. Minden évben messze földről érkeznek szakemberek Aradra a motoros közlekedés tanulmányozására. Az Acsev.-nek azonban aligha voltak még olyan érdekes vendégei, mint most. Ma ugyanis *Afrika* legdélibb részéről, *Transzvaal*-ból Aradra érkezett a motorosközlekedés tanulmányozására *Robinson* Alfréd, a johanesburgi kereskedelmi kamara elnöke és *Moyo* Róbert, a délafrikai vasutak igazgatója. A vendégeket *Fábry* Sándor dr. vezérigazgató személyesen kalauzolja. Az afrikaiak néhány napig tartózkodnak Aradon.

— **A nagykarolyi mandátumot megtámadják.** *Nagykaroly* ból táviratozzák: A néppárt *Papp* Béla mandátumát petícióval támadja meg azon az alapon, hogy *Papp* Béla még mindig szatmári kir. főügyész, akinek hatásköre alá tartozik a nagykarolyi kerületnek egyrésze is. A petíció szerint inkompatibilitás esete forog fenn, amennyiben *Papp* Béla a válaszás előtt nem köszönt le főügyészi tisztségéről.

— **Vasuti katasztrófa Franciaországban.** *Bordeaux*-ból táviratozzák: A ma Párisba

induló gyorsvonat az éjjel *Coutras* állomásnál kisiklott. Többen meghaltak. 30 ember megsebesült. Ujabb *bordeaux*-i távirat jelenti: *Barthou* közmunkaügyi miniszter este *Coutras*ba érkezett és megtekintette a szerencsétlenség színhelyét. A halottak számát *tízre teszik*. A sebesültek állapota változatlan. A forgalom újra helyreállott. A szerencsétlenség hír szerint a váltószekret megrongalódása következtében történt.

Páris-ból táviratozzák: A *bordeaux*-párisi expresszvonat balesete mintegy kilométernyi távolságban a vasutállomástól történt. Hír szerint a gyorsvonat összeütközött egy tehervonattal. A legutóbbi megállapítások szerint *11 ember életét vesztette, 20 megsebesült.*

— **Válasz Siculusnak.** Az alábbi sorok közlésére kértünk fel:

„Siculus“ álnév alatt *Kováts* Ferenc aradi tanító szennyíratot adott ki, amelyben számos tisztességes uri emberrel együtt engem is rágalmoz.

Siculus olyan dolgokat említ rólam, amelyekért *Kováts* Ferenc már tíz évvel ezelőtt bocsánatot kért.

Azzal vádol, hogy a sze. énytanulók egyesületétől háromszáz korona tiszteletdíjat kapok. Hét esztendőn át teljesítettem ott ingyen munkát, tiszteletdíjam csak két éve van. A munka ugyanis annyira felszaporodott, hogy segítőre volt szükség. Mivel egy kartársam, aki segítségemre volt, száz korona tiszteletdíjat kapott, így megszavaztak nekem is ugyancsak ennyit. Ezt nagyon jól tudja *Siculus* ur, de a hatás kedvéért háromszázat ír helyette. A vádjaiával végzetem.

Kováts Ferenc azonban ugylátszik, öntudatlan állapotban követte el a következő kisdéd panamákat. én tehát emlékezetembe idézem s az alábbi kérdéseket intézem hozzá:

Szabad-e a tanítónak részegen az iskolában megjelennie?

Szabad-e gyűjtést rendezni a tanítónak névnapjainak ajándékokra?

Szabad-e a gyűjtött pénzt a zsebben felejtteni és a kereskedő jóhiszeműségét kihasználva, — tudtom és beleegyezésem nélkül — az én számlámra az ajándéktárgyakat hiteibe beszerezni?

Illik-e egy havi fizetésről két nyugtátványt kiállítani, az egyiket előre eladni, illetve elzálogosítani, a másikkal pedig a hitelezőt megelőzve a városi pénztárból a fizetést felvenni?

Uram! Jelentse fel magát, mert ez nekem nem kenyerem, a bizonyítást vállalom.

Aradon, 1907. augusztus hó 25 én.

Czobor Ottó,
községi tanító.

— **Házasság.** Fényes esketési szertartás folyt le vasárnap délután fél hat órákor *Szondy* Béla anyakönyvvezető előtt. *Tenner* Ignácnak, a Széchenyi-gőzmalom vezérigazgatójának bájos és nagyműveltségű leányával, *Arankával* házasságot kötött *Vásárhelyi* Imre temesvári banktisztviselő. A menyasszony részéről tanúk voltak: *Kintzig* János és *Hász* Kálmán, a vőlegény részéről *Löffler* Jakab és *Weisz* Vilmos. A polgári esketés után a díszes násznép az izr. templomba hajtatott, ahol *Vágvölgyi* Lajos dr. rabbi részesítette az ifjú párt egyházi áldásban. Este a Központi-szálló télikertjében lakoma volt. A fiatal pár a hajnali vonattal nászutra ment. Koszorus párok voltak: *Vásárhelyi* Alfréd—*Schuster* Ilma, *Löffler* Géza dr.—*Montag* Erzsi, *Tenner* Alfréd—*Perényi* Mariska, *Strobl* Dezső—*Kara* Mancsi, *Bauer* Imre—*Tenner* Erzsi, *Balázs* Imre—*Fränkel* Berta, *Vásárhelyi* Pál—*Fränkel* Mariska, *Vásárhelyi* Mihály—*Hevesi* Jolán.

— **Titokzatos tragédia.** Budapesti tudósítónk táviratozza: Budán, a *Lóczy* villa mellett vasárnap reggel egy 28–30 évesnek látszó uri-

ember holttestére akadtak a rendőrök. Fején lött sebből még szivárgott a vér, s a revolver, amelylyel életét kioltotta, mellette feküdt.

A rendőri bizottság megállapította, hogy öngyilkosság történt. Az életunt kilétét a vizsgálat lesz hivatva kideríteni. Nagy csomag szerelmes levelet találtak kabátja belső zsebében. A levelekről lekaparta a címzést és olvashatatlanná tette az aláírást is, amely egy szép, fiatal leányt ábrázoló fényképen volt.

A rendőrségnek is írt az életunt levelet, A levél szövege a következő:

— Kétségtelen tényként megállapíthatják az öngyilkosságot. Személyazonosságom megállapítására minden eljárást mellőzni tessék. Épp úgy tettemnek az okát se kutassák. Nincs, aki sirasson. Egy kérésem van azonban, ha annak teljesítése a rendőrség módjában áll. Kérem a nálam feltalálható képet és leveleket eltemettetni. Semmi különös okom sincs kilétem eltitkolására. Nem vagyok pesti.

A leveleket *Mariska* írta alá és *Jenőnek* szólnak. Néhány levél *Grácból* kelt, a fénykép pedig *Lugoson* készült. A rendőrség a magas, fekete életunt személyazonosságának megállapítására megtette a szükséges intézkedéseket.

Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Hétszeres halálítélet.** *Varsóból* táviratozzák: *Gadowski* szerkesztő meggyilkolása miatt a hadbíróóság 7 embert akasztásra ítelt.

— **Eltűnt tanuló.** Budapesti tudósítónk jelenti: *László* Aurél tizenegy éves gimnáziumi tanuló tegnap este fel nyolc órákor *Aradról* megérkezett Budapestre. A keleti pályaudvaron kiszállott a vonatból, ahol eltűnt. Rokonai attól félnek, hogy valami baleset érte. A rendőrség keresi az eltűnt fiút.

— **Halálozás.** *Bineth* Sándor, a *Krassói* Takarékpénztár könyvvezetője — hó 26 án *Temesváro*t meghalt. Az elhunyt aradmegyei származású fiatalember volt.

— **Gyilkos villám.** *Trencsénből* jelentik, hogy *Szmazsák* István és *Jendrisek* János turlófalvai zsidófaragókat műhelyükben munka közben a villám megölte.

(—) **Beiratások.** Az aradi izr. hitközség elemei fiú és leányiskolájába az 1907—1908. tanévre a beiratások szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án délelőtt 9—12 óráig eszközöltek a fluiskola épületében (Szt. Péter tér 10.) Magán- és javítóvizsgálatok ugyanakkor tartatnak. Az előadások szeptember hó 4 én veszik kezdetüket. A beiratáshoz minden gyermek személyesen szülői, vagy gyámja kíséretében tartozik megjelenni. Az I. osztályba csak oly tanulók vétetnek fel, akik életük 6 ik évét már betöltötték, miről a szülők esetleg az anyakönyvi bizonylatot is bemutatni tartoznak. A tandíj, mely félévénként előre egyenlő részletekben fizetendő, úgy a helybeliek, mint a vidékiek részére az I. és II. osztályban évi 16 korona, a III. és IV. osztályban évi 20 korona és ezenfelül 60 fillér könyvtári és 30 fillér az országos tanítói nyugdíjalaphoz csatolandó díjból áll; az évi tandíj első fele a beiratáskor, a második fele 1908. évi február hó első nyolc napjában szolgáltatandó be a hitközség pénztárába. Az iskolaügyoszt elnökség.

— **Képviselő és ujságíró.** *Fenyvesi* Soma dr. országgyűlési képviselő annak kijelentésére kérte fel lapunkat, hogy az elterjedt hírekkel ellentétben őt *Szébenyey* Jenő marosvásárhelyi hírlapíró nem ütötte meg.

— **Frosso, a villanyes titok a Központi szállodában.** Ma kezdi meg négy napig tartó vendéglátását *Frosso*, a villanyos titok a Központi szállodában. A műsor oly szolidan van összeállítva, hogy serdülő leányok és gyermekek is bátran meghallgathatják. *Frosso* naponta 12 órától fél 1 óráig látható lesz a *Neuman* ruházati kirakatában. 2061

— **Csak jó áru kapható** *Hegedüs* Gyula kefe, pipere, illatszerek és fodrászkellékek kereskedésében, *Aradon*, *Andrássy* tér 15. Nagy válaezték valódi an-

gal tenniszverők, tenniszlapda, football, gummi-lapda, utazó kosarak, francia és angol illatszerekben. 1259
— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre f. évi augusztus 27-én, kedden este, a kör helyiségében rendezes havi választmányi ülést tart, a melyre a tisztikar és a választmány tagjait ez uton is meghívom. Tedeschi Viktor elnök.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 26.

Elkelt 20,000 métermaza 5 fillérrel magasabb áron. Kinálat és vételkedv korlátolt.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza októberre	11.53—11.54	11.59—11.60
Zab októberre	8.23—8.24	8.27—8.28
Rozs októberre	9.82—9.83	9.90—9.91
Tengeri 1908 májusra	6.86—6.87	6.90—6.91

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 26. —

Központi szálloda. Robinson Alfréd kereskedelmi kamarai elnök Johannesburg, Transval. — Moyo Róbert a délafrikai vasutak igazgatója Johannesburg. — Pircitzer Gyula hivatalnok Budapest. — Schick Bernát dr. főrabbi Temesvár. — Elek Sándor birtokos és családja Temesvár. — Weisz Miklósné birtokos és leányai Temesvár. — Hendlér Lajos magánzó Temesvár. — Weisz Vilmos birtokos Budapest. — Vank Nikodém birtokos N.-Kikinda. — Bauer Imre és Sándorné gőzmalomtulajdonos Temesvár. — Stern Lajos utazó Budapest. — Panker Ármán utazó Budapest. — Timbon Alberti pénzügyi számtiszt Budapest. — Lupan Sándor mérnök Budapest. — Löfler Jakab birtokos és neje Temesvár. — Vásárhelyi Alfréd hivatalnok Temesvár. — Büchler Izsó hivatalnok Temesvár. — Mettingki Lajos tanár és neje Kismárton. — Bauknecht János építész Temesvár. — Löfler Géza dr. ügyvéd Temesvár. — Balázs Imre gyáros Temesvár. — Tenner Vilmos dr. ügyvéd Temesvár. — Perényi Henrik magánzó Temesvár. — Fischer és Deutsch magánzó Temesvár. — Strobl és Lienes magánzó Temesvár. — Marly János dr. ügyvéd és leánya Szeged. — Kunosi Odön dr. ügyvéd Temesvár. — Kubicek Árpád hivatalnok Temesvár. — Halasi István dr. ügyvéd Kolozsvár. — Fuchs István főmérnök Nagybacsókerék. — Feuchtmán József utazó Budapest. — Berger Ede utazó Strassburg. — Klein Lajos kereskedő Hatvan. — Lang Sándor kereskedő Budapest. — Berger Henrik kereskedő Szeged. — Kornfeld Arnold kereskedő Budapest. — Adler Jenő kereskedő Budapest. — Freund Sándor kereskedő és leánya Budapest. — Geró Soma kereskedő Budapest. — Weinberger Ede kereskedő Budapest. — Schmiéd Mátyas bortermelő Bogáros. — Schmiéd János gazdász és neje Bogáros. — Vero József kereskedő Budapest. — Rosinger József kereskedő Varsó.

Fehér Kereszt-szálloda. Szapary István gróf és neje Alberti-Irsa. — Nagy Emil dr. orvos Budapest. — Gráff Emil fakereskedő Eszegg. — Schick Emil jószágfelügyelő Nagyszénás. — Szabó Ferenc birtokos Buchberg. — Tóttóssy Sándor jószágfelügyelő Budapest. — Csank Béla dr. főorvos Beregszász. — Török Péter áll. tanító Hódmezővásárhely. — Schwarcz M. Vilmos Erzsébetváros. — Kaczander D. kereskedő Déva. — Neuman Viktor magánzó Kassa. — Brebán Miklós mérnök Anina. — Kiss Péter gazdálkodó és neje Pécs. — Szegfű István tisztviselő Brassó. — Gergely Péter magánzó és neje Diósgyőr. — Kovács Andor hivatalnok Diósgyőr. — Toszegi Ferenc segédjegyző Nagyvárad. — Blum József kereskedő Nagyvárad. — Münnich Alfréd

gyáros Nyitra. — Forster Ármán kereskedő Vajdahunyad. — Havasi D. utazó Budapest. — Bokor A. utazó Budapest. — Blau Samu utazó Budapest. — Beck Jakab utazó Budapest. — Schiffer Kálmán utazó Budapest. — Vechtel Lajos utazó Budapest. — Roth Andor utazó Budapest. — Kuliner Bernát utazó Budapest. — Vámos Jakab utazó Budapest. — Flesch Izsó utazó Budapest. — Weisz Dániel utazó Budapest. — Radó Adolf utazó Budapest. — Szabó Hugó utazó Budapest. — Müller Gyula utazó Budapest. — Bartos Dávid utazó Budapest. — Reiner Géza utazó Bécs. — Uhlman Ede utazó Bécs. — Mayer Béla utazó Bécs. — Verner Dénes utazó Bécs. — Küllner Vilmos utazó Bécs. — Deutsch N. utazó Bécs. — Ströbl Samu utazó Bécs. — Lampl Leopold utazó Nagyvárad. — Kohn Miksa utazó Kassa.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tudósítóinknak. Azt, hogy valamely tudósítást közöljünk-e, vagy sem, méltóztatásuk egészen ránk bízni. Mi bizonyára meg tudjuk ítélni, hogy mi fontosabb: egy nagy politikai eseménye, vagy egy negyven személyre szóló helyi érdekű házi hírből, és annak névsora-e? Névsorokat különben is csak a leg-rikább esetekben közölünk s egyáltalában nem neheztelünk, ha tudósítóink nem fárasztják magukat azoknak összeállításával Felülfizetési listáknak pedig csakis díjazásért adunk helyet.

Egy előfizető. Az Aradi Közlöny naptára az idén a szokottnál is dúsabb tartalommal fog megjelenni. Minden állandó előfizetőnk megkapja.

Érdeklődő. (B. Csaba.) Címe: Arad, Máv. üzletvezetőség.

P. J. (Arad.) Lánzy Ilka.

H. J. (Nagyhalmagy.) A Békés című gyulai lap írta meg a dolgot az aradi rendőrség távirata nyomán. Onnan vettük át.

KÖZPONTI SZÁLLODA.

MA

lép fel először:
?? FROSSO ??

A villamosított a budapesti Beketowcirkuszról.
Az 5 világrész legnagyobb csodája.

I. hely: 2 kor. II. hely: 1 kor. 20 fill.

Kezdeté este 8 órakor. 1856

A műsor oly diszkrétan van összeállítva, hogy serdülő leánykák és gyermekek is bátran meghallgathatják.

Frosso mindennap 12 órától fél 1-ig délben a „Neumann” ruhaüzlet kirakatában látható!!!

Augusztus 31-én:

Kovács Vilma jutalomjátéka.

Wolf János

uri és női cipész

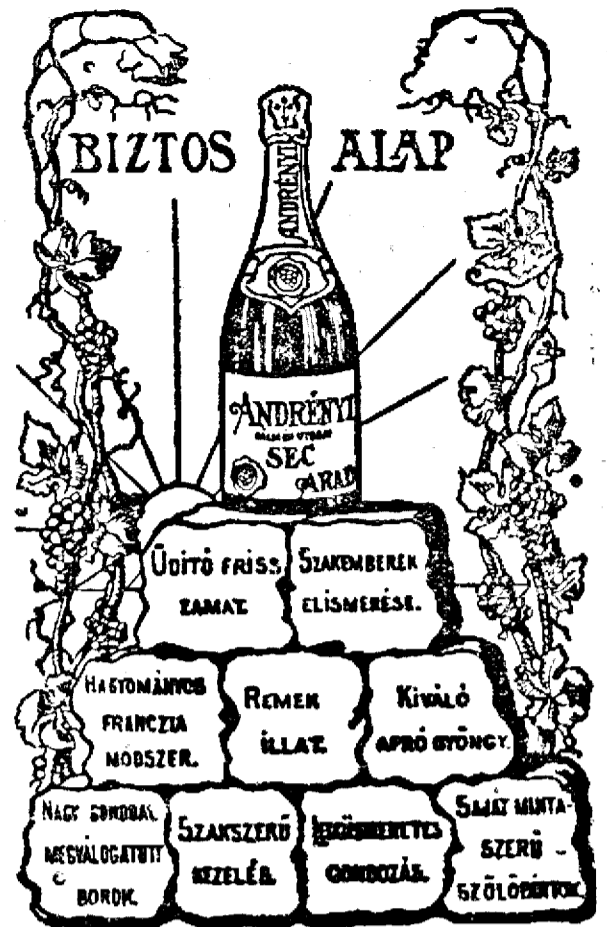
Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat a legszebb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok abnormis lábakra **ortopéd-cipők** elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti **bakkanes vagy eszima** elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

586

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működésért 8 évi jótállás, ingyen javítás

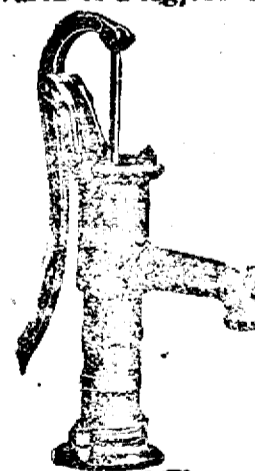
Tüzi fecskendők

Súlyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott,

kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Patent gyermek harisnyák

394 női- és férfi harisnyák, keztük elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott, olcsó árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. Vidéki megrendeléseket legpontosabban intézem el.

Ház eladás!

Fejsze-utca 1. sz.

ház
szabadkézből
eladó.

Értesítést nyújt Dr. Vajda István ügyvédi irodája, Szabadság-tér 18. sz. 2055

Az izraelita templom sarkán nagy használt és új butor raktár.

Veszek

a legnagyobb árban uraságoktól használt férfi ruhákat, szőrme és utazóbundákat, továbbá használt ható és ebédítő, valamint konyha-butorkat, Werthelm cas-át, légszekrényt, lószerszámot, uyergeket, legyvereket, kis és nagy mérleget, bolti állványokat, ócska vasat, rézt, ólmot és mindenféle fémtárgyakat, régiségeket, akármit kicsiny vagy legnagyobb mennyiségben. Ezen felsorolt minden egyes tárgyak a legszebb kivitelben és a legolcsóbban minden nap megkaphatók. Kívánatra házhoz, vagy vidékre levélbeli meghívásra rögtön megyek. Szabóság és kész férfi-ruha üzletem **Asztalos Sándor-utca**, Grat ner-féle házban, butor-raktáram **Árpád-tér 5. szám**, az izraelita templom sarkán.

Tisztelettel 700

Herzfeld Gyula.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceget ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

Hámory-gazdaság

ajánlja sajáttermésű
remesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc utca 3., az udvarban.

Gazdaságok és kerékgyártók figyelmébe!

A borosjenői határban levő Báró Solymossy Lajos féle birtok „**Balta**” nevű erdőrészében jutányos árban árusítatik el mindenemű

kőris és szil szerszámfa

I. oszt. kőristalp és küllő,

kőris és szilfa tönkök,

továbbá ugyanott gyertyán, tölgy és csertüzfifa is kapható erdei ölenként.

Érdeklődök a helyszínén nyerhetnek felvilágosítást.

2062

Borosjenői erdőkitermelési vállalat.

Városi s megyei telefon 509.

PÉNZ

a legolcsóbban és leggyorsabban
földekre és városi házakra **amortisa-
tióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a lerégibb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Eivállalok convertálásokat utólagos díj és költség megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők alkalmazást kaphatnak. 531

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési módokkal mellett eladok.

MUNK R. ÉS TÁRSA KARÁNSEBES.

Hordó-, parkett- és faárúgyár
ajánlja készítményeit:

bükk- és tölgyfa-parketta

legjobb kivite ben, kartelen kívül,

fagyapot

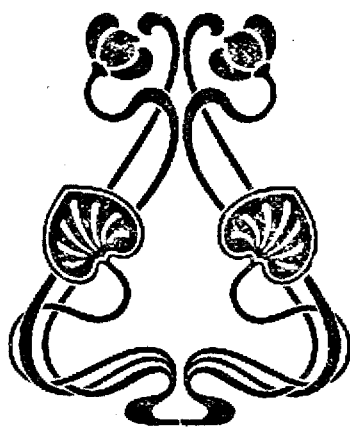
szőlő- és gyümölcs csomagoláshoz,

állványok, szőlő- és gyümölcs eltartásához.

Különlegesség: 1949

téglaszáritó keretek

hornyolt és hódfarku téglák szárításához.

Sok millió előkelő
urhölgy használja
a világhírű

Földes-féle

Margit-Cremet,

mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrratkák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár: 308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Bérbeadási hirdetés.

Gondnokolt herczeg Sulkovszki József Mária tulajdonát képező:

I. A pankotai gazdaság körébe eső:

1. Liváda düllőben levő 250 kat. hold.
2. Az ágrisi határban levő 10 kat. hold.

A kereki gazdaság körébe eső:

1. Stibej düllőben levő 200 kat. hold.
2. Batatura düllőben levő 200 kat. hold.
3. Muszka község határában levő 53 kat. hold.
4. Pankota község határában levő 15 kat. hold.

III. A szöllősi gazdaság körébe eső:

1. Tasniki pusztán levő 600 kat. hold.
2. Szodom Bikária düllőben levő 200 kat. hold.

IV. A barakonyi gazdasághoz tartozó 2867 kath. holdból 1000—1800 hold.

V. Az apáti gazdasághoz tartozó 4470 holdból 2000—3000 hold területet 5—5 kis holdakra, részekre, táblákra osztva parcellánként.

A barakonyi és apáti gazdasághoz tartozó s a gazdasági épületek körül levő 1000—1800 hold, illetve 1400—2400 holdnyi területet pedig az azokon levő gazdasági épületekkel és megfelelő élő és holt felszerelésekkel együtt egészben vagy bérletként bérbeadják.

A parcellánként bérbeadandó ingatlanok bérletének időtartama 1907. év október hó 1-től számított 5 év vagyis 1907. év október hó 1-től—1912. év október 1-ig.

A két nagybérlet időtartama 1907. év október 1-től számított 12 év vagyis 1907. év október hó 1-től 1919. év október hó 1-ig terjed.

A bérbeadást az árvaszék jelen határozathoz csatolt bérbeadási feltételek mellett — az 1877. évi XX. tc. 108. §-ban rendelkezésnek megfelelően; a parcellás bérletre nézve a helyszínén megtartandó nyilvános árverés útján, — a két nagybérletre nézve pedig írásbeli zárt ajánlat útján eszközli.

Parcellánként bérbeadandó s fentebb megjelölt ingatlanok bérbeadása végett az árverést a következő idő és sorrendben kezdi és tartja meg az árvaszék:

1. A pankotai határban levő 250 és 17 holdra 1907. évi szeptember hó 16-ik napján d. e. 8 órakor.

2. Az ágrisi 10 hold házhely és külsőségre 1907. évi szeptember 20. napján d. e. 8 órakor.

3. A kereki gazdasághoz tartozó Stibej és Batatura düllőben levő 200—200 holdra 1907. év szeptember hó 17. napján d. e. 8 órakor.

4. A szöllősi gazdasághoz tartozó Tasniki pusztá a Bikária-düllőben lévő 600 és 200 holdra 1907. évi szeptember hó 18. napján d. e. 8 órakor.

5. A barakonyi gazdasághoz tartozó 1000—1800 hold területre 1907. évi szeptember hó 9. napján d. e. 8 órakor.

6. Az apáti gazdasághoz tartozó 2000—3000 hold területre 1907. év szeptember hó 12. napján d. e. 8 órakor.

A barakonyi és apáti két nagybérletre vonatkozó írásbeli zárt ajánlat 1907. év szeptember hó 12. napjáig ezen árvaszékhez nyújtandó be.

A bérbeadás feltételei ezen árvaszéknel, továbbá a Szent-Anna, Ó-Szt-Anna, Kerek, F.-Varsánd, Világos, Galsa, Magyarád, Pankota, Szöllős, Ternova, Ágris, Taucz, Barakony, Apáti, Csermő, Kisjenő, Erdőnegy, Vadász, Talpas és Seprős községek előjáróinál a községházánál tekinthetők meg.

Két Aradon, Aradmegye árvaszékének 1907. évi augusztus hó 21. napján tartott üléséből.

APRÓ HIRDETESEK.**Kerestetik**

azonnali belépésre előkelő izraelita családhoz intelligensebb kisasszony (esetleg német ajku) 3 gyermek mellé, cím a kiadóhivatalban.

Egy 6½%-ot

tisztán jövedelmező kétemeletes adómentes új bérház a város legelőkelőbb helyén eladó. Bővebbet Steiner József műépítész irodája Szent-László utca. 2059

Iskolanövendékek

lakást teljes ellátással és zongora használattal, tisztviselői családnál kaphatnak. Arad Demeter-utca 111/a 2060

Intelligens vasúti családnál

2 fiu gyermek anuló kosztra az az teljes ellátásra felvétetik. Felügyelet és jó bánásmód biztosítatik. Cím a kiadóban. 2057

Egy igen jó forgalmu

szatócüzlet családi körülmények miatt haszonbérbe, esetleg házzal együtt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 2089

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel Izse** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Négy polgári osztályt végzett

16 éves fiatal ember, fűszer vagy vegyes kereskedésbe tanulónak ajánlkozik. Cím: Zwerencz Gyula, kir. postamesterhez, Pankota. 2048

Intelligens család

tanulókat teljes ellátásra elfogad. Cím a kiadóhivatalban. 2048

Ház eladás!

Magyarád községben, a község ház közelében egy új uri ház, elköltözés miatt jutányos árban eladó.

Szőlő eladás!

A muszkai Promontoron egy 4 katasztrális hold szőlő, idei terméssel, kolnával és összes felszerelésekkel jutányos árban és kedvező feltételek mellett eladó. Mind a két eladásban bővebb felvilágosítást ad Angelina Tivadar, Muszkán. 1987

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad. Telefon 517. 861

Szabadság-tér 4. szám alatti

I. és II-ik em. lakás, mely 5 szoba és fürdőszobából áll, november 1-től kiadó. Bővebbet Eötvös-utca 17. szám. 2053

2 iskolás leányka

jobb családnál, a hol egy II-od osztályu polg. leányka van, teljes ellátásra felvétetik. Zongora használat jó bánásmód biztosítatik. Thököly Imre-utca 5. Telephon 579 2063

Eladó!

Alulirotnál van: kitűnő csemege szőlő; 10000 drb. mustos fehér gyökeres és sima zöldojtvány; 2000 darab gyökeres rip. portal jutányos áron eladó.

Vancu Péter,

tanító, szőlőbirtokos 2047

Magyarád

Kiadó azonnal

egy, esetleg két egymásba nyíló utcai butorozott külön bejáratu szoba. Cím a kiadóban. 2046

Ugyvédi irodámban

románul beszélő irnok szeptember 1-től alkalmazást kap. Dr. Szölösi Zsigmond, Pécskán. 2045

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u. 5—6 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nádasdy-palotában levő **Zinner Vilmos** mű órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt **Zinner Vilmos** ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

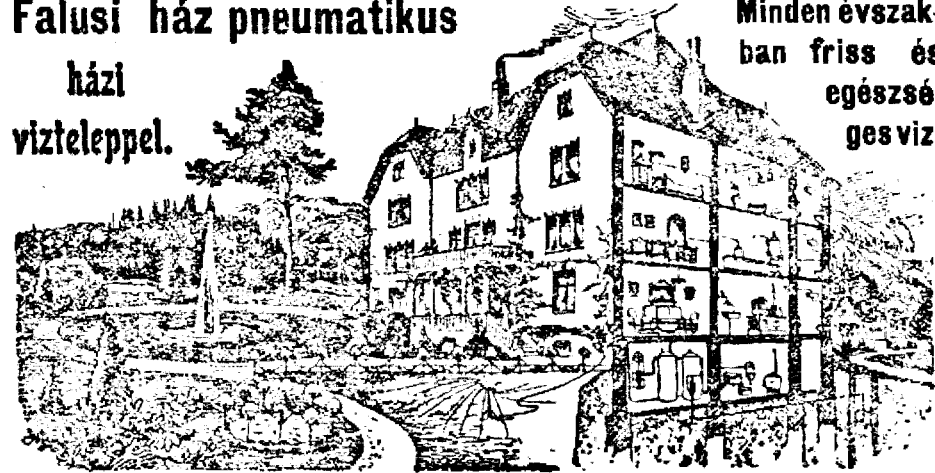
851

Hálás leszek

azon nemesszívű hölgynek ki, hogy a hivatalból el ne késsek megveszi azon szép és olcsó zsebórát, a melyet **Zinner Vilmos** mű órás Forray-utcai kirakata-ba láttam.

Falusi ház pneumatikus

házi vízteleppel.

Minden évszakban friss és egészséges víz.

Vizellátási telepek nyomó levegővel

(magas víztartó nélkül) villák, falusi házak, kertek, szanatoriumok, szállodák, stb. részére.

Fürdő- és mosóberendezések, closettelepek.

Tervvel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálok.

Felvételek a helyszínen.

967

Hopp Károly

műszaki irodája vizellátások, világítási és motortelepek részére

Arad, Széchenyi-utca 5. szám.

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Harisnya raktárunkat

kiváló gonddal felszereltük. Teljes választék az évek óta ösmert legjobb gyártmányu **női, férfi és gyermek harisnyák** fekete, színes és legdivatosabb színekből.

Nagy elővételeink folytán az egész

1907. éven át minden áremelkedés nélkül.

Kirakataink megtekintése által mindenki legjobban meggyőződhet a pompás, dus választék és az árak rendkívüli nagy olcsóságáról

Rosenblüh H. és Társa.

886

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

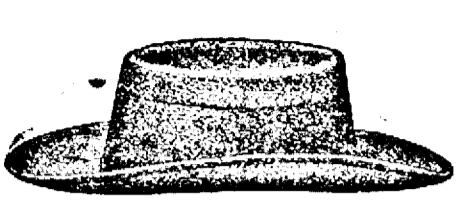

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.

FISCHER nagy áruház, Szabadság-tér 12.

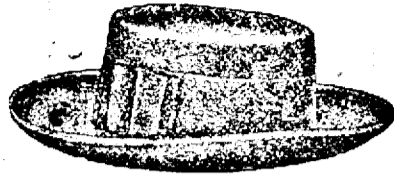
Olcsó bevásárlási forrás!

Kitűnő strapa kalap minden színben frt 150, 175, 2-.

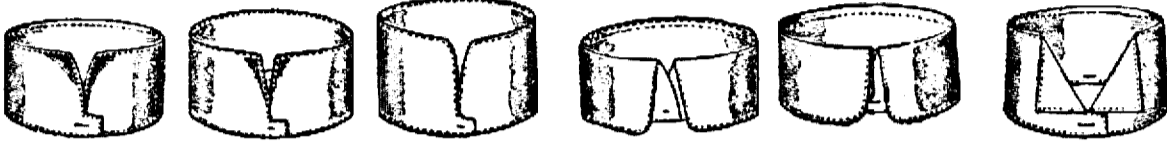
Elegáns divatkalap fekete és szi-es frt 2-., 250.

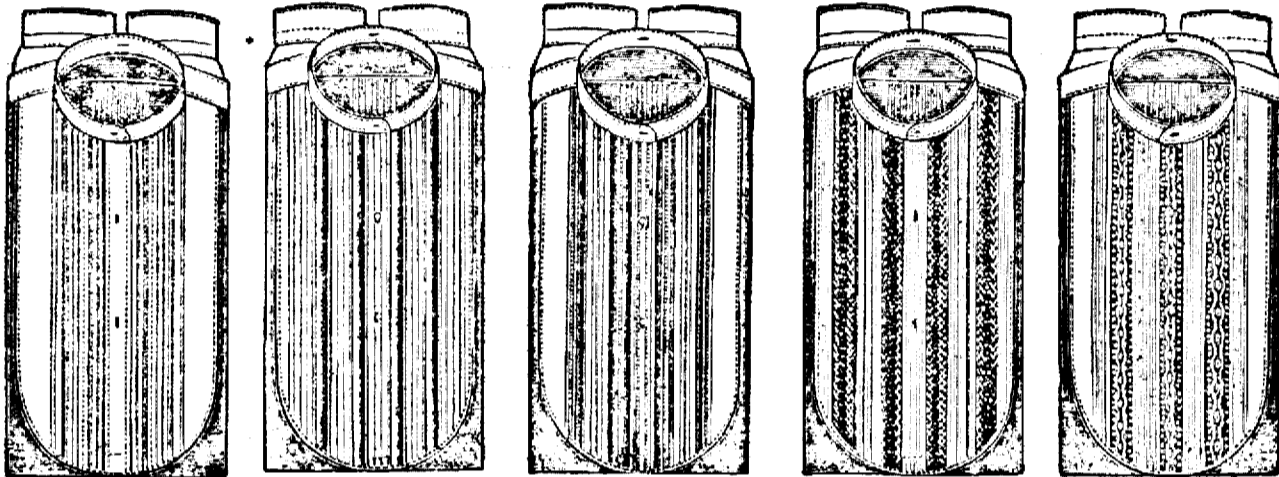
Valódi nyulszőr kalap fekete és színes frt 3-., 350.

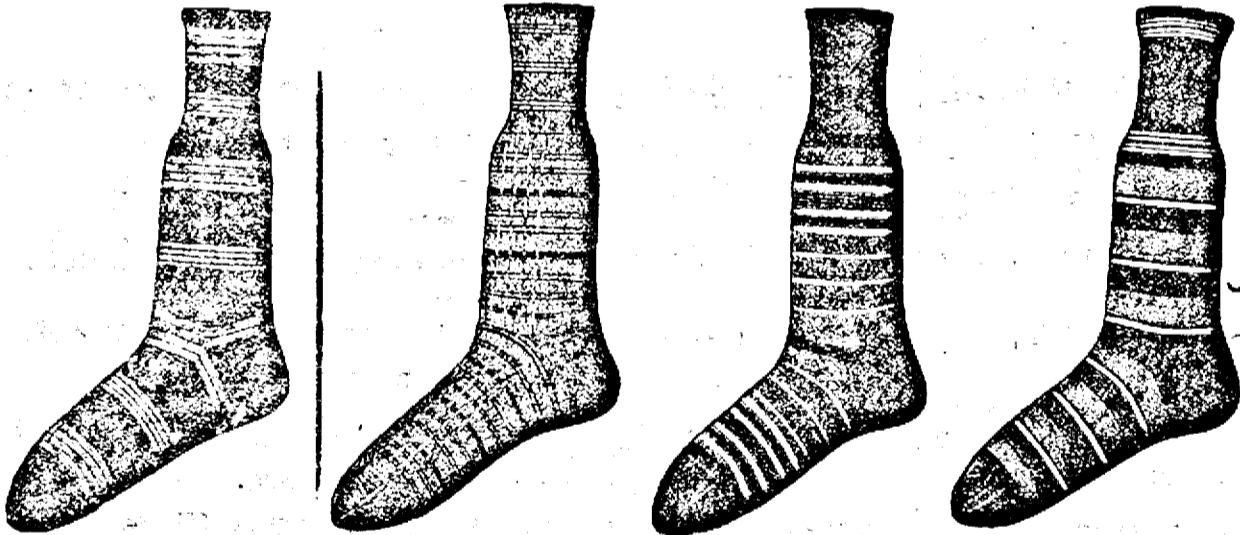
Selyem nyakkendők minden formában és divatszínben. Ara 25, 35, 45 és 50 krajcár.

5 rétű gallérok minden divatos formában. Ara 3 darab 55 krajcár.

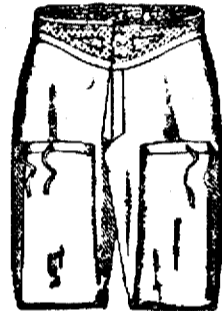
Férfi ingek óriási választékban. Ara forint 115, 135, 150, 175.

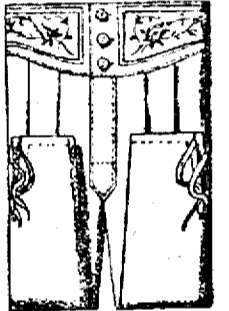
Színes férfi divat harisnyák jó minőségű Párja 25, 27, 30 krajcár.

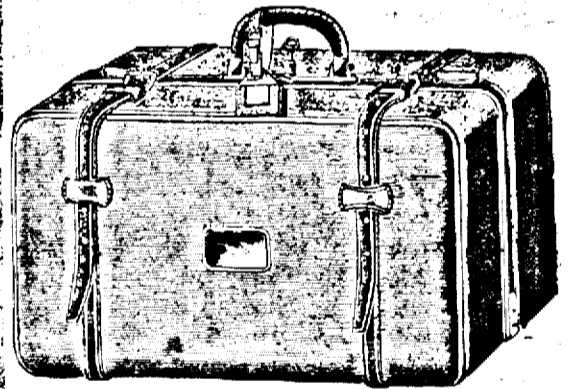
Gyermekkoszik óriási választékban, rendkívüli olcsó árak 5 frttől 50 forintig.

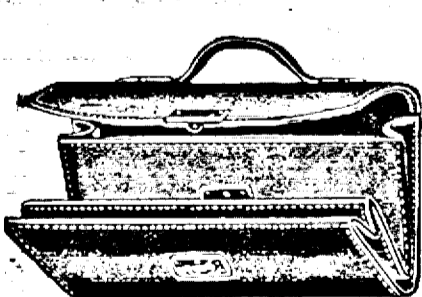
Lábravaló himzett francia szabás. frt 1-., 120.

Köpper lábravaló reklam ár 95 krajcár.

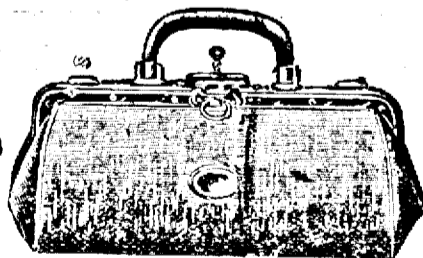
A legfinomabb barna bőrtáska. Frt 5-., 750, 10-., 15-., 20-.

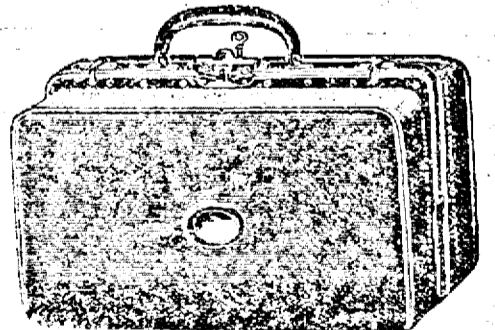
Kézi bőr aktatáska. Ara forint 250, 3-., 350.

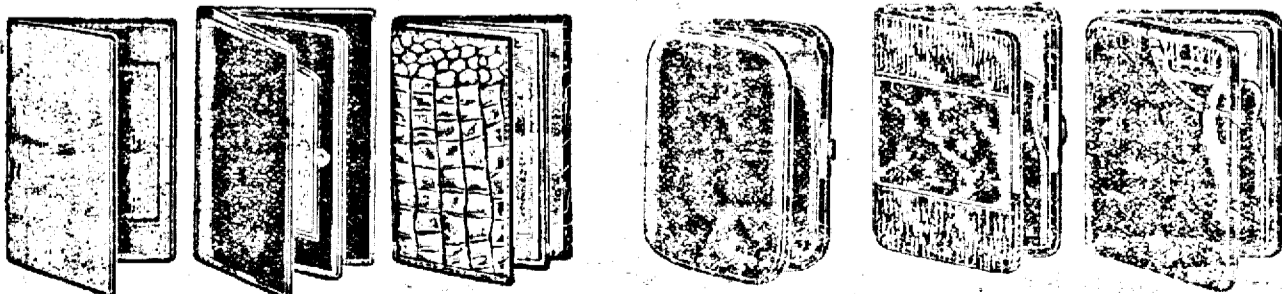
Kézi táská bőrvászonból. Ara frt 1-., 125, 150, 190.

Aktatáska összehajtható. Ara frt 150, 2-., 750.

Valódi bőr kézi táská. Frt 180, 250, 3-., 4-., 5-.

Elegáns cigaretta és szivar bőrtárcák. Ara 50 kr., 75 kr., frt 1-., 150.

Valódi bőr papírpénztárca. Ara 50 kr., 75 kr., frt 1-., 150.

Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.

Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.